

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Plechtige openingszitting van de Conferentie der Jonge Balie te Kortrijk
op zaterdag 7 oktober 1961

Voorlopig Vermogensbeheer en/of Sekwester ener Vennootschap

Rede uitgesproken door Mr. Leo MAEYENS

1. *Het vermogensbeheer in het algemeen* is een vraagstuk dat zich voor het hedendaagse recht op nieuwe wijze aandient, en een oplossing vereist. Deze vreedzame omwenteling, waaraan het recht zich nog steeds niet heeft aangepast en waarbij het zwaartepunt van rijkdom en macht van onroerend goed naar het roerende verschoof, mede met de steeds uitdeinende bezitsspreiding, vraagt de hedendaagse jurist een enorme inspanning van rechtsvinding en rechts-schepping.

De *continentale jurist*, wiens denken voortbouwt op het grondplan van het Romeinse recht, gebonden aan wel omlijnde categorieën en structuren, die het voordeel van klaarheid en orde vertonen, maar meteen de ziektekiem van sclerose in zich dragen, wacht op dit gebied een ontzaglijke taak.

Het *common-law*, daarentegen dat de centrale plaats van rechtsschepping en -vinding aan de rechter voorbehoudt, kent niet diezelfde moeilijkheden, en ontwikkelde reeds vroeger enkele constructies, die volmaakt aangepast leken om de nieuwe moden tegemoet te komen, meer in het bijzonder wat het vermogensbeheer betreft met de figuur van de trust: waarbij een derde, de trustee, een goed als het ware in eigendom houdt ten voordele van de beneficiaris.

Economische noodzaak dwong de continentale rechtsgeleerde dan ook aan rechtsvergelijking te doen, en pogingen aan te wenden om de figuur van de trust over te nemen in zover het recht het toeliet.

Zeer creatief werk op dit gebied werd geleverd bij het uitwerken van het statuut der investeringsfondsen, waarvan de voorlopige wet van 1957 de consecratie inhield. Talloze vraagstukken blijven in dit verband echter nog steeds onopgelost.

Vermelden wij slechts het vraagstuk van het stemrecht verbonden aan de titels, die door de investeringsmaatschappijen werden aangekocht, doch mede-

eigendom zijn van die ontelbare kleine spaarders, dragers van certificaten door het Fonds uitgegeven.

De paralyse van het stemrecht van al deze aandelen, — voortkomend enerzijds van het overgroot, voortdurend wisselend getal aandeelhouders, en anderzijds van het wettelijk verbod, dat de mede-eigenaars aan het Fonds volmacht geven — vervormt volkomen de werking van het beraadslagend orgaan van de vennootschap, waarvan de titels door het Fonds werden aangekocht.

Dit vraagstuk van het vermogensbeheer in het algemeen kan niet opgelost worden in het kader van het nationale recht. Internationale rechtsvinding, mogelijk gemaakt door vergelijking, is volstrekt noodzakelijk geworden.

De vraag, die in deze uiteenzetting wordt behandeld, maakt slechts een klein aspect uit van de problematiek van het vermogensbeheer, maar dan een vraag van praktische aard, die opduikt in het dagelijks rechtsleven. Het is de vraag naar de *instelling van het voorlopige vermogensbeheer, door de rechter bevolen*.

Traditioneel stelde zich in het burgerlijk recht slechts de vraag naar het beheer, of beter de bewaargeving van *een zaak*, roerend of onroerend, waarvan de eigendom of het bezit was betwist, zoals dit het geval was wanneer de geldigheid van een testament werd bestreden en de gelegateerde goederen voorlopig veilig gesteld moesten worden.

(*Montpellier*, 19 juni 1827, J.G. Dépôt, 226-3.)

(*Bourges*, 18 dec. 1826, J.G. Dépôt, 226-3.)

De instelling van het *burgerlijk sekwester* kon hier volstaan.

Reeds moeilijker werd het probleem wanneer het erom ging om bij betwisting een *gans vermogen*, eerst in de vorm ener nalatenschap, aan de onpartijdige zorg van een sekwester toe te vertrouwen, daar de wet alleen het sekwester voor roerende of onroer-

rende zaken voorzag. De rechtspraak zag er zich toe gedwongen deze rechtsfiguur buiten haar oorspronkelijke grenzen uit te breiden.

(De Page, V, p. 267 en rspr.)

Daar een vermogen echter essentieel het begrip «beheer» oproept, en bewaarneming niet kan volstaan, diende men tevens de machten van de sekwester uit te breiden en aan te passen.

Met het ontstaan van onlichamelijke goederen zoals het *handelsfonds* en de onbegrensde ontwikkeling van het vennootschapsrecht stelden zich aan de rechter steeds nieuwe problemen.

Een tijd lang kon de rechtsfiguur van het sekwester nog enige basis verschaffen, zij het dan ten koste van een uiterste uitbreiding en vervorming van deze oorspronkelijk net afgebakende regeling.

De rechtsvergelijking leert ons echter dat de basis van het sekwester te wankel is en dat de rechter een andere rechtsgrond behoefde — en ook bezat — om zijn taak te kunnen blijven vervullen.

Hoe deze ontwikkeling zich voordeed, welke problemen deze rechtsgroei noodzakelijk maakte, en welk de aangepaste rechtsgrond is, zal het onderwerp zijn van het volgende betoog.

I. Het sekwester

A. Historisch Overzicht.

3. In het Romeinse recht was het sekwester een depositum van een zaak door meer dan een persoon bij een bewaarder of sekwester, ten einde haar veilig te stellen, terwijl de sekwester verplicht was de zaak slechts af te geven onder bepaalde, bij overeenkomst vastgelegde voorwaarden, en aan diegene die door deze voorwaarden en in de wel bepaalde omstandigheden daartoe gerechtigd bleek (D. 16.3.6).

De meest voorkomende toepassing was, dat verschillende personen in geding omtrent een zaak, deze onder sekwester plaatsen met dit beding dat zij aan de winnaars der procedure moest worden afgegeven. (D. 16.3.17 pr.)

Deze wel omlinnende rechtsfiguur werd in de loop van de geschiedenis fél gewijzigd en uitgebreid.

Men vindt deze nog zuiver bij Domat, (Lois civiles, Prem. partie I, 7 pr.) zij het dan uitsluitend beperkt tot litigieuze zaken.

Met Pothier begint echter de verwarring waar deze onder de hoofding sekwester zowel het conventionele en gerechtelijke sekwester als de eigenlijke gerechtelijke bewaargeving samenbrengt.

(Pothier, Traité du contrat de dépôt, chap. IV; Hugo De Groot volgt zijn voorbeeld evenals Huber; Hugo De Groot, Inl. 3.7.12 - Huber, Hedendaagse Rechtsgeleertheit, 5° dr. p. 433).

5. In het Burgerlijk wetboek vinden wij dezelfde verwarring terug, die echter slechts indruist tegen de eisen van een zuivere classificatie van rechtsfiguren en constructies. - Art. 1955 B.W. luidt inderdaad als volgt:

«In het B.W., Boek III, Titel XI, Hfdst. III, Afd. I» luidt de titel inderdaad: «Verschillende soorten van sequester» en art. 1955 zegt: «Men onderscheidt het bedongen sequester en het gerechtelijk sequester.»

Aan dit euvel kan rustig worden verholpen door van meetaf te bepalen dat de behandeling zich beperkt tot het eigenlijke sekwester — en wel het gerechtelijke, — met uitsluiting van elke rechtelijke bewaargeving of bewaring van zaken welke een schuldenaar tot kwijting van zijn schuld aanbiedt.

(Kamphuisen, p. 596 - 611.)

Hier dient de uitbreiding en vervorming van de instelling van het gerechtelijk sekwesters zelf te worden besproken.

B. De rechtsfiguur van het sekwesters in ons positief recht.

6. Sekwestratie op rechterlijk bevel noemt men deze waarbij een zaak, waarvan de eigendom of het bezit tussen twee of meer personen in geschil is, op bevel van de rechter aan een door hem te benoemen sekwesters in bewaring wordt gegeven.

Een overeenkomst komt hierbij dus niet tot stand en, zoals Kamphuisen terecht opmerkt, hoort deze figuur dan ook eigenlijk in het procesrecht thuis.

Uitgaande van deze bepaling, die slechts een omschrijving van de wettekst uitmaakt, hebben rechtsleer en rechtspraak de voorwaarden bepaald, waarin de sekwestratie kan plaats hebben, het voorwerp ervan omlinnend en de machten van de sekwesters aangeduid.

Dit wordt nu uiteengezet.

1. De voorwaarden.

7. Leest men de tekst van art. 1961, 2° lid, dan zou men tot het besluit kunnen komen dat tot de sekwestratie alleen kan worden overgegaan indien omtrent de zaak een procedure aanhangig is.

Deze tekst luidt inderdaad als volgt:

«De rechter kan het sekwesters bevelen:

1° Van de roerende goederen die onder een schuldenaar in beslag genomen zijn,

2° Van een onroerend goed of van een roerend goed, waarvan de eigendom of het bezit in geschil is tussen twee of meer personen,

3° Van de zaken die een schuldenaar aanbiedt om zich van zijn schuld te bevrijden.»

De Nederlandse rechtsleer en rechtspraak heeft zich resoluut voor deze stelling uitgesproken. Hierbij steunen zij zich niet zozeer op tekstargumenten, die toch dubbelzinnig voorkomen, maar veeleer op het feit dat men hier staat voor een maatregel van provisioneel-procesrechtelijke aard, wat het bestaan van een geding, en niet alleen van een geschil, veronderstelt.

(Kamphuisen, I. 611. 12; Diephuis, XII, p. 463; Land, p. 319; Hof Amsterdam, 3 juni 1932, W. 12518; Rb. Roermond, (K.G.) 12 nov. 1923, N.J. 1924; H.R. 16 febr. 1906 W. 8339.)

8. De Franse en Belgische rechtspraak en rechtsleer houden daarentegen eenparig voor dat een geschil volstaat, waaronder men dan een oppositie van bevreemde rechten, of beter een belangenstrijd verstaat.

Deze stelling wordt gemotiveerd met verwijzing naar de ratio legis van het sekwesters, namelijk het vereiste van het veiligstellen van een zaak waarop twee of meer partijen strijdige rechten laten gelden. (De Page, T. V., p. 267.)

9. In de wet, en meer bepaald in art. 1961, wordt bepaald dat deze belangenstrijd moet slaan op de eigendom of het bezit van de betwiste zaak, maar rechtsleer en rechtspraak hebben sinds lang aanvaard dat men zich hier niet aan de technische betekenis van de termen moet houden, doch de mogelijkheid van het sekwesters moet uitbreiden tot elke situatie, die zijn oorsprong vindt in het eigendomsrecht of een contract en die een betwisting of een eenvoudige belangenstrijd op een zaak meebrengt, zodanig dat zich bewarende maatregelen opdringen.

In het Nederlandse recht wordt nog getwist over de vraag of de opsomming der gevallen, waarin de gewone rechter op grond van art. 1775 B.W. een

sekwester kan bevelen limitatief of enuntiatief is.

Nochtans wordt algemeen aanvaard dat de voorzitter in kortgeding door deze beperking niet is gebonden.

(*Meijers, Het Kort Geding*, 1947, nr. 41, p. 91 en v. met aangehaalde referenties; *Kamphuisen*, p. 611; *Van Rossum / Cleveringa*, 3° dr. I, p. 453 en v.; *Hof Den Haag*, 14 jan. 1948, N.J. 1948, 672.)

In het bevelschrift van de rechter in *Kortgeding te Kortrijk op 3 juni 1948* in zake *Speyer c/ Tissamex*, (onuitgegeven) heeft de betreunde voorzitter van onze rechtbank, de Heer de Necker de stand van ons recht op dit punt zeer helder samengevat waar hij schrijft:

« O. dat de Verordening van 1667 het volgende inhield: Les séquestres pourront être ordonnés, tant sur la demande des parties que d'office, en cas que les juges estiment qu'il y ait nécessité de le faire. »
« Dat Pothier (Du Dépôt. nr. 91 en 98) « exempli causa » de gevallen aanhaalde, aangestipt in art. 1961, » B.W.B.

« O. dat de wetgever van het B.W. in art. 1961 » B.W. de oplossing van Pothier overnam; dat men » eruit kan afleiden dat deze bepaling aangenomen » werd zonder opwerpingen, hetgeen het geval zou » geweest zijn, indien de wetgever had willen afwijken » van de vroegere leer en de gevallen in art. 1961 » Burgerlijk Wetboek opgegeven, als beperkend willen » aanzien.

(— *Baudry / Lacantinerie*, Dr. civ. T. XXXRR, nr. 1269; — *Laurent*, Dr. civ. T. XXVRR, nr. 177, 178; — *De Page*, Dr. civ. T. V, blz. 266; — *Planiol / Ripert*, Dr. civ. T. XI, nr. 1194.)

« Dat dan ook aangenomen wordt, dat het sekwester » bevolen door de rechter, een bewarende maatregel » is, genomen in de gevallen waar ten gevolge van een » geschil, of uitwijkende pretenties op, of aangaande » een zaak, het blijkt dat voorzorgen van bewaring » of bewaking dienen genomen te worden, in afwach- » ting ener beslissing aangaande de grond van het in » betwisting zijnde recht. »

(— *De Page*, Dr. civ. T. V, blz. 263; — *Aubry / Rau*, Dr. civ. T. VI, nr. 409; — *Barraut*, *Fondement du Droit des Adm. commis. par justice*, *Revue de Dr. Int. Privé*; — *Gent*, 25 mei 1835, Pas. 1835, blz. 214; — *Beroep Luik*, 20 juli 1920, Pas. 1923 II, blz. 40.)

2. Het voorwerp van de sekwestratie en de machten van de sekwester.

a. Schets.

10. Het is zonder meer duidelijk dat de rechtsfiguur van het sekwester in het Romeinse recht, evenals trouwens nog in het oud-Frans recht vereiste dat het geschil uitsluitend een roerende of onroerende lichamelijke zaak tot voorwerp had, zodat alleen tot bewaring van dergelijke, wel omschrevene zaak een sekwester kon aangesteld worden.

Maar het woord van *Loysel*: « Séquestre garde et la main de justice ne déssaisit et ne préjudicie à personne ».

(*Loysel*, *Inst. Cont.*, lib. V, tit. IV, nr. 769. Zie ook *Dumoulin*, *Cout. de Paris*, p. 58, Tit. I, des fiefs, § 1er, nr. 21.)

De tekst van de wet laat hieromtrent geen twijfel. Het Nederlandse recht blijft nog volkomen getrouw aan de constructie, zoals oorspronkelijk bedoeld.

Derhalve kunnen volgens de Nederlandse rechtsgeleerden geen onlichamelijke zaken gesekwestreerd worden om de eenvoudige reden dat het zakelijk karakter van de bewaargeving er zich tegen verzet.

Evenzo zullen in geval van betwisting omtrent een nalatenschap alleen de goederen die hiervan afhangen, onder sekwester kunnen worden gesteld. Om dezelfde reden achten deze auteurs, alsook de rechtspraak de sekwestratie van een vermogen onmogelijk.

Kamphuisen laat zeer terecht opmerken dat de aard van deze rechtsfiguur zich hiertegen verzet. De sekwester is immers bewaarder en geen beheerder en een vermogen kan niet alleen bewaard, maar moet beheerd of gelijkwideerd worden.

(— *Hof Amst.*, 7 oct. 1921, N.J. 1922, 1268: een verzoek om de sekwester te gelasten de zaak te doen verkopen is niet op de wet gegrond; — *H.G.H. Ned. Indië*, 18 aug. 1932, Ind. E.v.L.R. 136, 323: met sekwestratie kan in geen geval worden bereikt dat de goederen commercieel worden geëxploiteerd.)

Dat echter ook in het Nederlandse recht revolutionaire vrijshutters voorkomen, hoewel wij, rekening houdend met het Nederlands volkskarakter, beter van *ijsbrekers* zouden gewagen, bewijst de zeer ruime opvatting van *Huber*, aangehaald in zijn *Hedendaagse Rechtsgeleertheit* (5° dr. p. 433) waarin hij schrijft dat volgens hem: « ook een vrouwensch, daar heftelijk om gevrijd wordt, uit vrees van te beschadigen of werkvoeren, kan gesekwestreerd worden ».

11. In de Belgische rechtsleer en rechtspraak, zoals trouwens eveneens in de Franse, was lange tijd de stelling overwegend dat slechts lichamelijke zaken hetzij roerende of onroerende, onder sekwester konden worden gesteld.

De oude Romeinse rechtsfiguur kon volstaan zolang het voorwerp dusdanig bepaald en beperkt bleef, terwijl macht en bevoegdheid van de sekwester geen andere hoefde te zijn dan de litigieuze zaak te bewaren, of het nu ging (R.P.D.B. Dépôt - Séquestre, nr. 219) om een meubel, een huis of een paard.

Naarmate de maatschappelijke verhoudingen steeds ingewikkelder en verrijnder werden, en de economie het boeren- en dorpsmidden ontgroeide, waar het sekwester oorspronkelijk ontstond, deden zich aan de rechter steeds nieuwe en spannende gevallen voor die hij met het hem overgeleverde instrument moest behandelen.

Weldra werd hem de aanstelling van een sekwester gevraagd over een geheel van goederen zoals de gelegateerde goederen in geval van betwisting omtrent de geldigheid van een testament.

Meteen groeide de macht van de sekwester, waar eenvoudige bewaring niet meer kon volstaan indien bij voorbeeld het legaat titels bevatte. Nog grotere uitbreiding kreeg de constructie van het sekwester wanneer de rechter tot de oepassing hiervan diende over te gaan op een universaliteit van goederen zoals een betwiste nalatenschap.

Hoezeer de rechtsfiguur ook naar voorwerp en wat de machten van de sekwester betreft, verruimd en verwrongen werd, toch scheen dit alles juridisch nog mogelijk en toelaatbaar.

Met de ontwikkeling van een rechtsinstelling als het handelsfonds, en de geschillen die in dit verband ontstonden, had men aanvankelijk de indruk dat aan de evolutie een einde zou komen.

De eisen van het economisch leven overwonnen echter ook hier de bezwaren, en de sekwester diende nog wat meer hooi op zijn reeds zo belaste vork te nemen. Eenmaal deze sprong gemaakt, kon het niet anders of ook de vraag gesteld werd om een sekwester over een vennootschap aan te stellen.

Waar het hier echter gaat om het ontnemen van het beheer over een eigen patrimonium aan de door

de wet ingestelde organen, en het een diepgaand ingrijpen betekent in het leven van een instelling aan eigen regelen onderworpen, doen zich enorme moeilijkheden voor.

De basis van het sekwestreer bleek te wankel om nog verder rechterlijk kunst- en vliegwerk toe te laten ten einde de economische noden tegemoet te komen.

Nochtans is de Belgische rechter overgegaan tot de aanstelling van een gerechtelijk sekwestreer over een vennootschap.

De volgende schets van de Belgische rechtspraak toont de expansie van de rechtsfiguur van het sekwestreer doorheen de verschillende fasen aan tot aan de klaarblijkelijke grens. De pogingen om ook het sekwestreer aan het vennootschapsrecht op te dringen worden echter pas verder geschetst en kritisch onderzocht.

b. De uitbreiding van het sekwestreer in de rechtspraak.

Bij deze schets van de rechtspraak wordt vooral gewezen op beslissingen, uitgesproken in het gebied van ons Hof van Beroep, en vooral in de eigen arrondissementen. Tal van geciteerde beslissingen werden helaas niet gepubliceerd, wat anderzijds het belang van de bekendmaking ervan op deze tribune verhoogt.

Zeër talrijk zijn de beslissingen waarbij een sekwestreer wordt aangesteld over een zaak of een hoeveelheid zaken.

In een bevelschrift van de *rechter in Kortgeding voor handelszaken te Kortrijk* op 27 dec. 1958 inzake *Debouwrie c/ Huyghe* (onuitgegeven) werd de sekwestreer bevolen van een hoeveelheid aardappelen, geleverd aan verweerders, doch niet betaald, zodat ontbinding van de verkoop ten gronde werd gevraagd, tevens sekwestreer in kortgeding. Eenvoudige bewaring kon nog volstaan.

In een ander bevelschrift van dezelfde *rechter* op 14 nov. 1959 (onuitgegeven) in zake *Vanden Bulcke c/ Berlamont-Nuytens*, wordt een sekwestreer aangesteld tot *beheer* van juke-boxen en caféspele, door verweerders uitgebaat krachtens een contract van vereniging in deelneming met eiser.

Hoewel hier dus het voorwerp nog beperkt bleef kon de eenvoudige macht van bewaring niet meer volstaan. Het bevelschrift bepaalde dan ook dat « de sekwestreer met alle macht van het beheer bekleed is ».

(Andere gevallen, waar het voorwerp tot een zaak beperkt blijft, zijn: *Kortg. Brussel*, 13 juli 1905, Pas. III. 273; *Rb. Kh. Aalst*, 4 nov. 1908, J.C. Fl. 1909, 3531; *Luik*, 20 juli 1915, Pas. 1913-1916, II. 155.)

13. — Talloos zijn eveneens de gevallen waarbij de sekwestreer over een geheel van goederen wordt gevraagd. Zo wanneer een testament wordt betwist, hetzij uit hoofde van nietigheid, hetzij wegens inbreuk op het voorbehouden gedeelte en verdeling in natura.

Deze betwisting doet zich meestal voor wanneer het voorwerp bestaat uit gelegateerde titels.

Zeër typisch en hoogst interessant is de uitspraak van de *burgerlijke rechter in Kortgeding te Kortrijk* in dato 14 maart 1957 in zake *Prévost c/ Prévost*. (onuitgegeven)

De vordering strekt ertoe voor de duur van de vereffening en verdeling van de ontbonden huwgemeenschap *Prévost-Filleul* en van de nalatenschap van *Léon Prévost* en *Marie Filleul* een sekwestreer te horen bevelen met als opdracht een groot aantal kapitaals- en stichtersaandelen in de vennootschap *Menstra* in bezit te nemen en « al deze aandelen te

beheren, namelijk de dividenden ervan te ontvangen en te bewaren en het stemrecht ervan uit te oefenen ».

De rechter in Kortgeding ging op deze vordering in.

Merkwaardig in deze uitspraak is vooral de uitbreiding van de macht van de sekwestreer, en voornamelijk de *toekenning van het stemrecht*, wat tot hiertoe steeds aan de sekwestreer werd ontleend. (Zie ook *Brussel*, 4 juni 1915, Pas. 1916, II. 195.)

14. — Herhaaldelijk werd in onze rechtspraak ook de sekwestreer van een universaliteit van goederen, meestal onder de vorm van een nalatenschap bevolen. De moeilijkheden doken echter pas op wanneer de nalatenschap ook een *handelszaak* of een *feitelijke vennootschap* bevatte, die de sekwestreer te beheren zou krijgen.

De vraag wordt zeer goed gesteld in de zaak *Gevaert c/ Gevaert en cons.*, beslist door de rechter in Kortgeding te Oudenaarde op 14 mei 1958 (onuitgegeven).

Ten gronde werd de vereffening en verdeling gevorderd van de nalatenschappen van de grootouders *Gevaert*, bestaande uit nijverheidsgebouwen, en materiaal, woonhuizen, landbouwgrond en vooral een handelsfonds.

In kortgeding werd door eisers de aanstelling van een gerechtelijk sekwestreer, gelast met de voorlopige bewaring en het beheer over deze goederen, gevraagd, met toekenning van de meest uitgebreide machten.

Hoezeer eiser aanvoelde dat zijn vraag tot sekwestreer van een nalatenschap die ook een handelsfonds bevatte, in wezen de mogelijkheden van de rechtsfiguur als het sekwestreer te buiten ging, blijkt duidelijk uit de *dagvaarding* waar de aanstelling wordt gevraagd van een sekwestreer of voorlopige beheerder over de *nalatenschap*, waarbij het bestaan van een *handelsfonds als het ware gecamoufleerd bleef*.

De rechter in kortgeding, zonder een bijzondere rechtsgrond zoals het sekwestreer aan te geven voor zijn interventie, en als het ware puttend in de hem eigen bevoegdheid, hield zich aan de fictie dat het hier een gewone onverdeelde nalatenschap betrof, en stelde een sekwestreer aan met toekenning van de meest uitgebreide bevoegdheden aangenomen door de rechtspraak.

Het beheer droeg o.a. in de termen van het bevelschrift op :

« Het handelsfonds, waardoor uitgebaat worden de » vermelde katoenspinnerij en weverij, alsook de er » op » betrek hebbende handel, dit met alle er aan verbon » den rechten, zo wezenlijke als intellectuele, namelijk » ten titel van voorbeeld : de voorraden in grondstof » fen, goederen in fabricatie, gefabriceerde goederen, » alle welkdanige schuldvorderingen en schulden, het » voordeel of de last der in gang zijnde contracten, de » maatschappelijke benaming, de cliënten, de beklan » ting, de fabrieksmerken en nijverheidstekeningen, » enz. en de N.V. Comptoir des Usines Cotonnières » Veuve Prosper Gevaert & Fils. »

Een ander vonnis van de *rechter in Kortgeding Oudenaarde* van 5 maart 1960 (onuitgegeven) in zake *Annicq c/ Annicq* stelde op dezelfde wijze een sekwestreer aan tot bewaring en beheer van gans de onverdeelde nijverheidsinrichting tot de definitieve vereffening en verdeling.

In welke mate het criterium van de noodzaak van bewaring speelt, wordt duidelijk geïllustreerd waar de rechter de sekwestreer machtigde tot de verkoping van een stock en een gedeelte der machines, om de schuldvordering van de Bank te delgen, die met uitvoeringsmaatregelen dreigde, wat het behoud van het

bedrijf in gevaar bracht. Op te merken valt dat deze verkoping een gedeeltelijke likwidatie van de nalatenschap, en tevens van het handelsfonds uitmaakte.

Ook de *rechtbank van Koophandel te Kortrijk* moest zich uitspreken voor de aanstelling van een sekwester over een handelszaak, en scheen evenmin bezwaren te kennen.

De *rechter in Kortgeding* stelde inderdaad op 2 jan. 1956 in de zaak *Ruysschaert en cons. c/ Philipart* (onuitgegeven) een dergelijke sekwester aan over alle goederen van de handelszaak der carrosserie Ruyschaert en bekleedde hem met alle machten van beheer, waaronder ook de daden van beschikking begrepen waren, in zoverre dat deze als beheersdaden konden bestempeld worden.

In een ander bevelschrift van dezelfde rechter op 21 febr. 1959 in zake *Rouge-baiser c/ Sebbach en cons.*, wordt een dergelijk sekwester afgewezen, doch blijft de motivering zeer interessant, waar wordt gezegd:

» O. dat de normale taak van een sekwester is voor » het behoud van litigieuze zaken te zorgen, hetgene » insluit dat hij alle daden mag stellen die het behoud » van deze zaak beogen; dat uitzonderlijk hij als taak » kan krijgen die van een voorlopig en conserverende » beheerder.

» (Cass. Pas. 22-6-1921, 1921, 1, 307 met noot.)
» Dat hij bij allerlaatste uitzondering en bij klaar- » blijkelijke noodzakelijkheid tot taak kan krijgen de » onderneming te voeren (bv. in sommige extreme » gevallen van vennootschappen, enz. *R.P.D.B. v°* » *Dépôt nr. 238*). »

15. — Een schets van de meest recente ontwikkeling van een rechtsfiguur als het sekwester zou echter onvolledig zijn indien de uitspraak in Kortgeding van 11 juli 1957 door de *rechter in Kortgeding te Kortrijk* in zake: *De Gemeenten Harelbeke, Lendelede en cons. c/ Gas en Electriciteit West-België*, hier geen plaats kreeg. (onuitgegeven)

Wanneer men inderdaad vaststelt dat de Gemeenten hier in kortgeding de aanstelling vorderden van een gerechtelijk sekwester tot uitbating van een gans *electriciteitsnet*, tot hiertoe in concessie gegeven, dan ziet men pas de enorme afstand tussen de oud-Romeinse rechtsfiguur en het moderne begrip.

Is er nog een gemene maat te trekken tussen de man, die voorlopig een litigieuze zaak moest bewaren en de sekwester die als opdracht kreeg, in de termen van dit bevelschrift:

» Het voorlopig beheer uitoefenen ten aanzien van » de onder sekwester gestelde goederen en onder meer, » alle bewarende daden stellen en alle daden stellen » van dagelijks beheer, de normale uitbating verzeke- » ren van het onder sekwester gestelde complex, gezien » zijn bestemming ten openbare nutte... »

Groter durfkracht en vindingrijker vernieuwing kan men van de rechter moeilijk vergen.

Op te merken valt nochtans dat het *Hof van Beroep te Gent* op 12 februari 1958 het bevelschrift te niet deed en hervormde in zover het aan de sekwester ook de lokale electriciteitsbedeling toevertrouwde, daar hij hiermee een onaanvaardbare inbreuk pleegde op het recht van de gemeenten zelf de exploitatie waar te nemen van een openbare dienst.

Dit zou een interventie van de rechter in de bestuurlijke macht betekenen.

Met de uitbreiding van het voorwerp der sekwestratie, zijn de machten in dezelfde mate toegenomen, en het komt de rechter toe *zelf* de limiet ervan te bepalen.

In een advies voor het *Hof van Beroep te Gent* in de geciteerde zaak van de *Gemeenten c/ Electriciteit van West-België* zegt ook de *Advocaat-Generaal J. Matthys*, dat de daden van beheer, die van rechtswege aan de gerechtelijke sekwester te beurt vallen door de wet niet op beperkende wijze worden bepaald.

(Hij haalt aan: *Cass.* 11 oktober 1951, *Pas.* 1952, 1. 63; *Kluyskens*, De contracten, nr. 473, blz. 394; *J. Simon*, le séquestre judiciaire, blz. 44 en 45; *Dalloz*, *Encycl. Jur.*, Dr. civ. B. IV, 1954, Tw. Séq., nr. 37.)

Met het arrest van 11 oct. 1951 (*Pas.* 1952. 1. 63) schonk het Hof van Verbreking practisch een soeverein appretiatierecht aan de rechter, in de volgende overweging:

» Attendu que, si le séquestre judiciaire ne peut » accomplir que des actes conservatoires, aucune dis- » position légale ne détermine limitativement, quels » sont ces actes conservatoires; que dès lors, il appar- » tient au juge de les préciser par des considérations » qui sont souveraines du moment que les pouvoirs » qu'il donne au séquestre ne sont pas en opposition » avec le caractère conservatoire de sa mission. »

In casu werd geoordeeld dat het bewarend karakter van het sekwester zich niet verzet tegen de toekenning van *bevoegdheid* tot het stellen van daden van beschikking en zelfs van vereffening.

16. — Hoever staat men niet af van de opvatting door de toenmalige procureur-generaal *Mesdach de Ter Kiele* uiteengezet in een advies bij een arrest van het *Hof van Cassatie* op 6 oktober 1892 (*B.J.* 1892, 1526).

Het sekwester werd er nog gezien als een vorm van bewaarneming door een derde, die weliswaar de goederen onder zijn hoede stelde, doch in niets de bevoegdheid van de rechthebbende wijzigde. Als zodanig kan de sekwester over deze goederen niet beschikken, deze niet verkopen en evenmin een rechtsoverdracht betreffende deze goederen inleiden. Dit alles kwam uitsluitend de rechthebbende op het goed toe.

(Zie ook: *Rb. Luik*, 1 aug. 1874, *Pas.* 1875. III. 32; *Cass. Fr.*, 13 nov. 1889, *Dalloz Pér.* 1890. I. 34.)

Eenmaal dat de Belgische rechtspraak zover was geëvolueerd dat een sekwester over een handelszaak kon worden aangesteld, ging men er vanzelfsprekend aan denken ook de sekwestratie van een vennootschap aan te vragen.

In welke gevallen de noodzaak hiertoe zich deed gevoelen, hoe de rechtspraak aan deze eisen tegemoet kwam, en wat tegenover deze strevingen in rechte te denken en te stellen is wordt in de volgende hoofdstukken uiteengezet.

II. Voorlopig vermogensbeheer in het Vennootschapsrecht

A. Gevallen waar zich voorlopig beheer opdringt.

17. In het leven van een vennootschap doen zich talrijke gevallen voor waarbij zich *voorlopig beheer* of *afzonderlijke beheersdaden* opdringen.

De oorzaken hiervan zijn zeer verscheiden en kunnen te wijten zijn aan een gebrekkige werking of paralyse van het beheersorgaan, de algemene vergadering of van beide.

1) De meest voorkomende gevallen, waar voorlopig in het beheer moet voorzien worden, daar het *eigenlijk beheersorgaan* in gebreke blijft, zijn zeer talrijk.

Het typische voorbeeld is dit waarbij helemaal geen raad van beheer meer bestaat, omwille van het feit dat deze in blok zijn ontslag heeft gegeven, het mandaat van de beheerders verstreken is of de benoe-

ming door de algemene vergadering nietig verklaard werd, en de algemene vergadering niet tijdig kan bijeenkomen.

(*Rb. Brussel*, Kortgeding, 13 jan. 1927; *Rb. Mechelen*, 4 nov. 1925; *Fransse rechtspr.*: *Cass.*, 29 juni 1925, D.H. 1925, 593; *Rb. Kh. Seine*, 14 maart 1891, *Journ. Soc.* 1892, p. 571; *Rb. Kh. Seine*, 9 maart 1892, *Journ. Soc.* 1892, p. 246; *Rb. Kh. Seine*, 26 dec. 1892, *Journ. Soc.* 1893; *Parijs*, 21 febr. 1893, *Journ. Soc.* 1894, p. 42; *Pau*, 10 april 1900, I. 433; *Parijs*, 28 jan. 1928, *Journ. Soc.* 1930, p. 157; *Parijs*, 10 april 1930, D.P. 1930, 2. 184; *Cass.*, 10 mei 1926, *Journ. Soc.* 1927, p. 40.)

Het komt eveneens voor dat de raad van beheer niet meer in staat is een beslissing te nemen, daar het aantal beheerders, door wet of statuten vereist niet meer voorhanden is tengevolge van het ontslag, het overlijden of de wettelijke onbekwaamheid van een der beheerders; Quid wanneer niet statutair in de vervanging is voorzien, of de algemene vergadering niet tijdig kan bijeenkomen?

(*Fr. rspr.*: *Rb. Kh. Rijsel*, 3 dec. 1923, *Journ. Soc.* 1926, p. 217; *Cass.*, 12 jan. 1927, *Gaz. Pal.* 1. 1927.1525; *Cass.*, 1 aug. 1938, J.C.P. 1938. II. 843; *Parijs*, 7 mei 1937, J.C.P. 1937, II. 292.)

Veel voorkomend is verder de ontredde van de raad van beheer door het bestaan van twee raden die elk voorhouden uitsluitend bevoegd te zijn tot beheer. Een dergelijke situatie heeft vanzelfsprekend noodlottige gevolgen voor de vennootschap zoals het blokkeren van de briefwisseling, verzet op de bankrekening, opeenvolgende en tegenstrijdige vermeldingen, op het handelsregister, onmogelijkheid van een beslissing te nemen die naderhand niet wordt teniet gedaan door de andere raad van beheer.

(*Parijs*, 5 jan. 1939, J.C.P. 1939, II. 998.)

Verder valt het voor dat feiten van ontrouw en wanbeheer de belangen van de vennootschap ernstig in gevaar brengen.

(*Chambéry*, 1 maart 1937, J.C.P. 1937, II. 292; *Kortgeding*, *Rb. St. Nikolaas*, 3-7-1958, J.T. 1958, p. 459.)

18. 2) Een tweede reeks gevallen, waar zich voorlopig vermogensbeheer ener vennootschap opdringt, is te wijten aan oorzaken die betrekking hebben op het beraadslagend orgaan: *de algemene vergadering*.

Practisch doet zich de moeilijkheid meest voor wanneer twee rivaliserende groepen bestaan die elk een gelijk aantal aandelen bezitten, zodat er geen meerderheid kan gevormd worden.

De aanstelling van een sekwester of voorlopig beheerder brengt in dit geval geen oplossing, maar verzekert een behoorlijk beheer tot aan de likvidatie.

Ook kan het gebeuren dat de eigendom van de meerderheid van de titels het voorwerp uitmaakt van een ernstige betwisting tussen rivaliserende groepen, die beweren met evenveel recht aandeelhouder te zijn, zodat men de uitslag van het geding moet afwachten om vast te stellen wie het stemrecht over de betwiste aandelen bezit.

Men zou kunnen voorhouden dat in dat geval de sekwestratie der titels kan volstaan. Dat dit echter geenszins het geval is blijkt duidelijk in de zaak *Speyer c/ Tissamex* (Zie nr. 9 en 46).

(*Cass.*, 8 nov. 1933, S. 1934. L. 21, *Journ. Soc.* 1935, p. 66; *Rb. Kh. Seine*, 11 oct. 1929, *Journ. Soc.* 1932, p. 37; *Cass.*, 1941; J.C.P. 1942, II 1776 note Bastian; *Parijs*, 12 maart 1949, *Gaz. Pal.* 1949, 2. 230.)

In een P.V.B.A. kan men ook voor het feit komen te staan dat de zaakvoerder er niet in slaagt een algemene vergadering te doen doorgaan, zoals men kan veronderstellen dat de vennoten in een vennootschap

onder firma niet tot overeenstemming kunnen komen. (*Lapp*. Studie in Rev. Trim. Dr. Comm., 1952, p.778.)

19. 3) Tenslotte is er een derde reeks gevallen waar de oorzaak te wijten is aan het beheers- als het beraadslagend orgaan, of aan de schending van de wet en/of de statuten.

Vooreerst kunnen er zich in een P.V.B.A. ernstige meningsverschillen voordoen tussen de zaakvoerder — vooral een statutaire zaakvoerder — en de vennoten, zoals er ook een latent conflict kan bestaan tussen de meerderheid van de raad van beheer, zodat alleen de algemene vergadering aan dit conflict een oplossing kan geven. In deze gevallen dringt zich de aanstelling van een voorlopig bewindvoerder op, tot aan de bijeenroeping der algemene vergadering of de likvidatie.

(*Cass.*, 10 juli 1950, *Gaz. Pal.* 1950, 2. 245; *Besancon*, 13 juli 1951, *Gaz. Pal.* 1951, 2. 257; *Nancy*, 19 juli 1946, D. 1947, 525 noot AC.)

Indien beide organen — raad van beheer en algemene vergadering — zich systematisch onthouden tot de bijeenroeping over te gaan, dan kent de rechtsleer en de rechtspraak aan de aandeelhouders het recht toe zich tot de rechtbank te wenden om de aanstelling van een voorlopige zaakvoerder te verkrijgen, wiens opdracht het is de algemene vergadering bijeen te roepen.

(*Rb. Kh. Seine*, 15 dec. 1890, *Journ. Soc.* 1891, p. 49; *Rb. Kh. Seine*, 15 jan. 1899, *Journ. Soc.* 1899, p. 366; *Cass.*, 15 dec. 1896, *Journ. Soc.* 1897, p. 273; *Cass.*, 29 juni 1925, D.H. 1925, p. 593; *Parijs*, 2 jan. 1939, *Gaz. Pal.* 1939, 1. 449.)

B. Juridische Grond tot aanstelling van een voorlopig beheerder.

1) Bijzondere problemen spruitend uit de wettelijke regeling van het beheer van een vennootschap.

20. De eigen aard van de vennootschap, contractueel tot stand gekomen instelling met wettelijke regeling, die dus een zelfstandig rechtspersoon is met organen, waarvoor het beginsel van scheiding van machten en bevoegdheden geldt, verzet zich principieel tegen elke interventie van de rechterlijke macht tot aanstelling van een voorlopig bewindvoerder.

Ontleden wij even de juridische gronden die zich tegen een dergelijke tussenkomst verzetten.

a. De contractuele basis van de vennootschap.

Hoezeer men ook in de rechtsleer het institutionele aspect van de vennootschap is gaan beklemtonen, toch blijkt steeds dat deze instelling slechts tot stand komt door overeenkomst tussen partijen. Welnu wat partijen overeenkwamen, geldt tussen hen als wet, en primeert de regeling bij de wet die slechts suppletief werkt.

Partijen hebben nu een zelfstandig rechtspersoon, een onafhankelijk vermogen in het leven geroepen, waarvoor zij de beheersorganen hebben aangesteld en bepaalde regelen hebben opgesteld of aangenomen om dit beheer te verzekeren.

Met welk recht zou de rechter dan ook in dit georganiseerde geheel kunnen ingrijpen, en het beheer ontnemen van de organen die de partijen, zij het onrechtstreeks, hebben gekozen en dit bij ontstentenis van een wettelijke bepaling die dit uitdrukkelijk toelaat.

Dit is het wat *Lapp* uitdrukt:

«Aucun texte législatif ne permet expressément cette intervention qui est d'autant plus grave qu'elle a pour conséquence de faire gérer le patrimoine social et partant les intérêts des associés et actionnaires par une personne ou par un organe que ceux-ci n'ont pas choisi».

(Lapp, La nom. jud. des adm. de soc., Rev. Trim. Dr. Comm. 1952, p. 778.)

b. *De vennootschap als wettelijk georganiseerde instelling.*

Het feit dat de vennootschap een wettelijk en statutair geregelde instelling is, die derhalve een structuur bezit van organen die door de wet zijn bepaald om het leven der vennootschap toe te laten, verzet zich eveneens tegen de inmenging van de rechterlijke macht in de werking van deze onafhankelijke rechtspersoon.

De wet heeft de organisatie van de vennootschap zo opgevat dat er zich geen onoplosbare moeilijkheden kunnen voordoen.

«L'assemblée générale n'a-t-elle pas été instituée par lui comme le régulateur suprême des réactions du corps social?» zegt *Paul Demeur*.

(L'urgence d'une décision sociale fonde-t-elle une compétence exceptionelle de l'assemblée ou des tribunaux, *Rev. Prat. des Soc.* 1955, nr. 4457.)

Doen zich toch dergelijke moeilijkheden voor dan blijft schijnbaar de enige oplossing de ontbinding van de vennootschap.

c. *De scheiding van de machten in de vennootschap.*

22. Hoezeer het institutionele aspect van de vennootschap zich verzet tegen elke inmenging van de rechterlijke macht, wordt nog verhelderd wanneer men ziet dat er in de vennootschap en tussen de verschillende organen hiervan, een werkelijke *scheiding van machten* en bevoegdheden bestaat.

Elk orgaan is niet alleen functioneel gespecialiseerd maar krachtens een hiërarchische organisatie is het aan het ene orgaan verboden zich de bevoegdheid van het andere toe te eigenen, en zich in de plaats hiervan te stellen. Elk orgaan is met eigen functies belast, maar dan ook uitsluitend.

(*Noirel*, op. cit. nr. 368 en v.)

Indien dit zo is, dan is het vanzelfsprekend dat ook de rechterlijke macht zich niet in de plaats mag stellen van een orgaan van de vennootschap, of, weze het tijdelijk, een mandataris van het gerecht mag substitueren aan een orgaan van de vennootschap, en dit bij ontstentenis van een uitdrukkelijke wetsbepaling.

(Lapp, op. cit. p. 778.)

23. En nochtans is de rechtspraak in al de gevallen die boven werden geciteerd ertoe overgegaan een voorlopige beheerder aan te stellen. Welke is dan de *juridische grond* die een dergelijk ingrijpen verantwoordt en wettigt?

Lapp schrijft:

«Elle est une création toute prétorienne ayant pour but de satisfaire à d'impérieux besoins pratiques, et toute justification qu'on peut essayer d'en donner n'est qu'une justification *a posteriori*. Mais il en est souvent ainsi en droit, et cette constatation ne signifie de loin pas qu'elle soit inutile, car rechercher la justification et le fondement de ce droit à nommer des administrateurs de société, c'est en même temps en déterminer les limites, ce qui est essentiel dans ce domaine, car toute nomination d'un administrateur par justice porte en elle les germes d'une

atteinte au droit fondamental des associés et actionnaires de nommer et de révoquer les organes qui doivent administrer la société et partant sauvegarder leurs intérêts bien compris.»

(Lapp, loc. cit.)

Wat is het antwoord dat de rechtspraak ons geeft op deze vraag?

2) *Antwoord in het Positieve recht.*

a. *Belgische rechtspraak.*

24. De Belgische rechtspraak is steeds zeer aarzelend geweest om tot de benoeming van een voorlopige beheerder over gans het vermogen ener vennootschap over te gaan, en beweegt zich hierbij omzichtig binnen de traditionele lijnen van het sekwester.

Daar de vraag tot aanstelling van een gerechtelijk sekwester bovendien bijna steeds in kortgeding wordt ingeleid, waartoe het vereiste geldt van de hoogdringendheid en het verbod de grond der zaak te raken, zal de rechter hier meestal grond en aanleiding vinden de eis af te wijzen.

Zo de volgende uitspraken van:

(*Brussel*, 11 mei 1877, B.J. 1877, 1036; *Rb. Kh. Aalst*, 4 nov. 1908, J.C. Fl. nr. 3531 ook om reden van niet toepasselijkheid van de rechtsfiguur van het sekwester; *Rb. Kh. Kortrijk*, 14 mei 1955, *Lezy c/ Lezy*: geen onverwijld spoed.)

In een interessant bevelschrift van de *Rb. Kph. Brussel* op 24 juni 1950 (*Rev. Prat. Soc.* 1950, 169) aangehaald in de *Rev. Trim. Droit Comm.* 1952, p. 229 *Kroniek der Belg. rspr.* verzorgd door Prof. *Limpens*, wordt de eis eveneens afgewezen om reden van het gemis aan hoogdringendheid en vooral omwille van het feit dat een voorlopige beheerder de zaak ten gronde zou kunnen schaden.

Het loont de moeite het geval even uiteen te zetten daar hier blijkt dat tenslotte alleen de aanstelling van een voorlopig beheerder de moeilijkheden bevredigend kan oplossen. Ziehier de feiten:

Twee vennoten ener P.V.B.A. komen overeen met gelijke delen de meerderheid der titels van een naamloze vennootschap te bezitten. Om dit doel te verwezenlijken dragen zij de eigendom van hun titels over op de P.V.B.A.

Nu rijst echter een ernstig meningsverschil op in de schoot van de N.V. Om uit het slop te geraken richt een der vennoten zich tot de voorzitter, en vraagt hem de aanstelling van een sekwester ad hoc die ermee belast zou zijn de titels van de n.v. onder zich te houden en deel te nemen aan de beraadslagingen en stemmingen in de algemene vergadering van de naamloze vennootschap.

De voorzitter wijst de eis af om bovenvermelde redenen, en een der vennoten vraagt intussen de ontbinding van de P.V.B.A., waarbij hij zich waarschijnlijk steunt op art. 1871 B.W.

Welnu, zoals prof. *Limpens* in zijn kroniek zeer terecht opmerkt, de vereffening van deze vennootschap lost de moeilijkheden niet noodzakelijk op, daar de vereffenaar de aandelen voor 50 % aan elke vennoot moet toedelen en zich derhalve de verlamdende tweespalt in de schoot van de n.v. blijft bestendigen onder een nauwelijks gewijzigde vorm.

25. Nochtans heeft de rechtspraak reeds talloze malen de aanstelling van een voorlopig bewindvoerder beslist, en streeft ze er naar deze interventie nog uit te breiden.

Reeds in 1866 vinden wij een vonnis van de

Rb. van Kh te Brussel die tot dezelfde benoeming overgaat in deze beslissing op uitstekende wijze, zij het veeleer in feite, motiveert.

Een commandiet-vennootschap, gesticht tot uitbating van een dagblad, had een algemene vergadering bijeen geroepen om te beslissen over het al dan niet afzetten van de afgevaardigde-beheerder. Intussen had deze op eigen initiatief de publicatie van het blad geschorst.

De uitspraak luidde :

« A. quels que puissent être les droits respectifs » des parties, qu'il importe que le *statu quo*, soit » provisoirement maintenu et que le défendeur ne » puisse par d'autres actes de la nature de ceux qu'il » a passé compromettre plus gravement encore, et » peut-être d'une manière irréfragable, l'œuvre en vue » de laquelle la société dont-il s'agit a été formée, » et le défendeur investi de ses fonctions;

» A. qu'il y a urgence et que le mesure réclamée » par les demandeurs est pleinement justifiée par les » circonstances, que d'ailleurs ordonnée seulement au » provisoire, elle ne peut porter de préjudice au défendeur.

» Par ces motifs, tous droits sauf au principal, » désigne comme administrateur gérant provisoire » pour gérer et administrer la société jusqu'à la réunion » de l'assemblée générale... »

(*Rb. Kh. Brussel*, 13 dec. 1866, *B.J.* 1867, n. 40.)

Ook werd tot de aanstelling van een voorlopig beheerder besloten wanneer de beheerders overleden waren of in de onmogelijkheid verkeerden nog verder hun taak waar te nemen.

(*Brussel*, 13 jan. 1927, *P. B.* v° urgence, nr. 201; *Rb. Mechelen*, 4 nov. 1925, *Revue P. Soc.* 1926, nr. 2682.)

Eveneens werd een voorlopig bewindvoerder aangesteld, in het vonnis wettelijke vertegenwoordiger genoemd, waar het ging om een geschil tussen een beheerder-aandeelhouder en de vennootschap zelf, als ook tussen andere beheerders en aandeelhouders.

(*Mechelen*, 2 april 1955, *R.W.* 54-55, kol. 1822.)

In de rechtspraak zijn verder talrijke beslissingen te vinden waarbij een voorlopige beheerder werd aangesteld om een afzonderlijke beheersdaad te stellen, namelijk de bijeenroeping van de algemene vergadering.

(*Rb. Kph. Brussel*, Kortgeding, 29 juni 1898, *P.B. Réf. mat. com.* 140; *Rb. Luik*, 4 febr. 1907, *Jur. Liège* 1907, 52, *P.P.* 1907, 653; *Rb. Kph. Verviers*, Kortgeding, 27 jan. 1948, *Revue Prat. Soc.* 1954, 179 en noot P. Coppens; *Rb. Kph. Luik*, Kortgeding, 2 april 1917, *Pas.* 1917, III, 293).

De stand van de Belgische Rechtspraak wordt goed geschetst in een uitspraak van de *Rb. v. Kph. te Kortrijk* op 14 mei 1955 in de zaak *Lezy t/ Lezy* en consoorten waar wordt gezegd :

« Overwegende dat in een vennootschap onder firma » de aanstelling van een rechterlijk sekwester over de » goederen der vennootschap en ten einde de statutaire » zaakvoerders, die onderling in ruzie liggen, te ver- » vangen om het beheer verder waar te nemen, een » uiterst ernstige maatregel is, die als onontbeerlijk en » noodzakelijk moet voorkomen.

» Overwegende dat de vordering niet opgaat, ten » eerste, omdat de belangen der vennootschap niet in » gevaar blijken te zijn, ten tweede omdat bij het » bestaan van meerdere zaakvoerders met dezelfde » rechten, de meerderheid der zaakvoerders wettelijk » kan beslissen tot het stellen van deze handelingen die » binnen het maatschappelijk voorwerp of doel vallen. » (*Lyon-Caen / Renault*, T. II, nr. 265 en 267 in fine;

» *Frédéricq*, T. IV, nr. 210) en ten derde omdat het be- » heer der vennootschap aan een sekwester toever- » trouwen gelijkstaat met de revocatie van alle de » statutaire zaakvoerders, hetgeen de ontbinding der » vennootschap medebrengt. *Cfr. R.P.D.B.* v° Soc. en » nom. col., nr. 50 en 53) wat een beslissing is, buiten » onze bevoegdheid vallend. »

De meest vooruitstrevende en stoutmoedigste stelling-name, ons bekend in de Belgische rechtspraak, vinden wij echter in het bevelschrift van 3 juni 1948 door de rechter in Kortgeding te Kortrijk uitgesproken in zake *Speyer t/ Tissamex*.

De feiten, die een romanschrijver tot inspiratiebron zouden kunnen zijn, deden zich voor als volgt :

De groep van de consoorten Speyer, van Nederlandse en Joodse afkomst, bezat de meerderheid der aandelen in de N.V. Tissamex en vormde met Vanderveken de beheerraad.

Oorlog en jodenvervolgung dwongen de consoorten Speyer de wijk te nemen naar Frankrijk en verder naar Indonesië. Zij kwamen pas te Kortrijk terug einde 1946.

Intussen had Vanderveken, gebruik makend van de omstandigheden een kapitaalsverhoging bewerkt, zodat hij de overgrote meerderheid der aandelen in handen kreeg, en zich alle macht in de beheerraad kon zien toeëigenen.

Bij hun terugkomst zagen de consoorten Speyer dan ook de deur van hun eigen zaak gesloten.

In afwachting van een beslissing ten gronde omtrent de geldigheid van de kapitaalsverhoging en de gevolgen in rechte, drong zich vanzelfsprekend de aanstelling van een sekwester of voorlopig beheerder op ten einde de rechten van eisers in de vennootschap te beveiligen.

Welnu, de heer voorzitter de Necker stelde dan ook een sekwester aan om de N.V. Tissamex in het gemeenschappelijk belang te beheren. (Dit bevelschrift werd teniet gedaan door het Hof van Beroep te Gent op 14 maart 1949 omwille van de ontstentenis aan onverwijldde spoed.)

Bondig samengevat is de stelling van de Belgische rechtspraak betreffende de aanstelling van een voorlopig beheerder dus de volgende :

1. Deze interventie is een uitzonderlijke en uiterst ernstige maatregel, die als onontbeerlijk en noodzakelijk moet voorkomen.

2. Door het nemen van dergelijke beslissing mag de zaak ten gronde niet worden aangetast of schade berokkend.

3. Traditioneel wordt een eventuele aanstelling van een voorlopig beheerder gegrond op de wetsbepalingen betreffende het *sekwester*. Een andere rechtsgrond wordt niet aangegeven en in enkele gevallen motiveert de rechter alleen in feite.

In deze gevallen gebruikt de rechter bij voorkeur de term « *Voorlopige beheerder* ».

26. b. De Franse rechtspraak.

De Franse rechtspraak, vooral in haar meest recente ontwikkeling, heeft op het gebied van het voorlopig vermogensbeheer ener vennootschap een merkwaardig vooruitstrevende en zeer net omlinjende positie ingenomen, die op tal van rechtsvragen vernieuwend werkt. (*Noirrel*, la soc. an. devant la jurispr. moderne 1958, nr. 407 en v.)

Twee voorwaarden dienen vermeld om dergelijke interventie toe te laten :

1. Eerst en vooral het *dringend karakter* van de maatregel.

2. En op de tweede plaats mag deze beslissing *ten gronde niet schaden*.

Zoals zal blijken wordt de tweede voorwaarde — ten slotte een gemeenrechtelijke regel — opgeheven, en zal het dringend gevaar en de noodzaak volstaan om het rechterlijk ingrijpen toe te laten.

1. De maatregel moet dringend zijn.

Herhaalde malen heeft het *Franse Hof van Cassatie* bevestigd dat de rechter in kortgeding bevoegd is tussen te komen in het beheer ener vennootschap, van zodra de sociale belangen, in de brede betekenis genomen, onmiddellijk gevaar lopen door het gebrek-kig werken van de vennootschapsorganen en alleen de rechterlijke interventie hieraan een einde kan stellen.

Zo het arrest van 8 nov. 1933 (*Journ. Soc. 1935, 660*) waarbij de rechter in kortgeding bevoegd werd verklaard een voorlopig beheerder aan te stellen indien de meningsverschillen tussen de twee voornaamste aandeelhouders de vennootschap verhinderen normaal te werken.

Eveneens het arrest van 1 augustus 1938 (*Journ. Soc. 1939, 286*). Een afgevaardigde-beheerder van een bank was uit zijn ambt ontzet, maar om reden van de schorsende werking van het beroep behield de algemene vergadering hem in zijn functie. Daar de maatschappelijke schuldeisers terecht de oprechtheid van de operaties, door deze beheerder verricht, konden betwijfelen, werd beslist dat de bescherming van hun belangen voldoende dringend en noodzakelijk was om een voorlopig beheer toe te laten.

Op 3 maart 1941 besliste het Hof nogmaals dat de ontzetting van de raad van beheer ten voordele van een voorlopig bewindvoerder een dringende maatregel uitmaakte gezien de belangen van de partijen en de vennootschap in gevaar verkeerde door het conflict tussen twee groepen aandeelhouders betreffende de eigendom van de helft der vennootschapsaandelen. (*Cass. 3 maart 1941, Gaz. Pal. 1941, I, 400.*)

Het dringend karakter van het gevaar wordt zeer net bepaald in een arrest van het Hof te Parijs op 28 mei 1947 waarbij een bevelschrift van de voorzitter in kortgeding, een voorlopig beheerder toelatend, hervormd wordt.

Mevr. de Cotnareanu, die het derde van de aandelen in het blad « Le Figaro » bezat, had van de rechter de bijeenroeping bekomen van een algemene vergadering, die de raad van beheer, waarmee zij in onmin lag, moest afzetten.

Het Hof te Parijs ontkrachtte deze beslissing daar er geen dringendheid bestond, in de zin zoals de rechter in kortgeding deze moest opvatten.

Inderdaad, de onmin tussen de voornaamste aandeelhouder en de raad van beheer bracht op geen enkele wijze de maatschappelijke belangen in gevaar, de vennootschap bloeide, de oplage van het blad bereikte recordcijfers en er was de raad van beheer geen fout aan te wijzen.

Het is nochtans de *formulering* zelf van het arrest die de grootste aandacht verdient, waar het bepaalt :

« L'urgence, en la matière, ne peut s'entendre que d'un péril imminent menaçant les intérêts réels de la société, abstraction faite des préventions ou préférences de l'actionnaire principal. »

En verder :

« Le juge doit s'inspirer des intérêts de la société, dont la personnalité est distincte de celle des associés. »

(*Hof te Parijs*, 28 mei 1947, J.C.P. 48.11.4116 noot Bastian.)

Vroegere uitspraken in deze zin waren reeds voorhanden doch de *formulering* bleef in gebreke.

(*Parijs*, 10 maart 1933, *Journ. Soc.* 1934, 442; *Parijs*, 16 nov. 1937, *Journ. Soc.* 1939, 239; *Lyons*, 22 dec. 1937, *S.* 1938, 2, 72.)

27. 2. Op de tweede plaats is er het vereiste dat de beslissing in kortgeding *de zaak ten gronde niet schaaft*.

In de rechtsleer en de rechtspraak bestaat er verschil van mening over inhoud en betekenis van deze regel die de bevoegdheid van de rechter in kortgeding beheerst. (*Glasson / Tissier*, *Traité de procédure civile*, 3e ed. T. II, nr. 237; *Morel*, *Traité de procédure civile*, 2e ed., nr. 229, in fine.)

Men is het er nochtans over eens dat het bevelschrift in kortgeding wel degelijk het recht van de partijen, zelfs onherstelbaar mag aantasten, op voorwaarde dat deze blijven bestaan. (*Noirel*, p. 290, nr. 413.)

In dit opzicht is het Nederlandse recht ongemeen leermijk en vooruitstrevend. *Meijers*, drukt de stelling hieromtrent als volgt uit :

« De regel van het niet prejudiciëren aan de hoofdzaak brengt voor de rechter in kortgeding geen enkele beperking van bevoegdheid, maar geeft alleen te kennen, dat de uitspraak in kortgeding in geen enkel opzicht de gewone rechter bindt. » (*Meijers*, *Het Kort Geding*, p. 36.)

In het vennootschapsrecht nu heeft de rechtspraak aan deze regel een bepaalde kleur gegeven, rekening houdend met de beginselen die de werking van de vennootschappen beheersen.

Nu eens interpreteert de rechtspraak deze regel in de klassieke betekenis, die hierin bestaat dat de rechter in kortgeding de grond van de zaak niet mag onderzoeken, dan weer ontdoet zij deze regel van haar oorspronkelijke inhoud en bepaalt dat hierdoor aan de rechter in kortgeding wordt verboden zich in de plaats te stellen van de organen van de vennootschap om inwendige twisten te beslissen.

Een nauwkeurige ontleding van de desbetreffende beslissing toont nu aan dat deze processuele regel meestal in de tweede betekenis wordt aangewend en het de rechter in kortgeding dus verboden is de grond der zaak te beslissen, d.w.z. zich in de plaats te stellen van de organen der vennootschap, *behalve wanneer het dringend karakter van het gevaar dit vereist*.

Dit is nu de belangrijke vernieuwing : het verbod zich met de grond van de zaak in te laten komt samenvallen met het vereiste van de hoogdringendheid, zodat slechts één voorwaarde meer is gesteld aan de interventie van de rechter in het vermogensbeheer van de vennootschap. (*Noirel*, nr. 416, p. 292.)

28. Talrijke uitspraken, en dan vooral de meest recente, huldigen dit beginsel. Het volgende voorbeeld maakt dit duidelijk.

In een bevelschrift van de rechter in kortgeding van de rechtbank van Koophandel te Versailles op 19 maart 1941 weigert deze een algemene vergadering, regelmatig bijeengeroepen, uit te stellen, omdat hij zodoende de zaak ten gronde zou schaden, waar geen hoogdringendheid dit motiveret. Welnu, het is duidelijk dat de rechter door de algemene vergadering uit te stellen de grond van de zaak niet zou hebben beslist, maar uitsluitend de rechten van de vennootschapsorganen zou hebben aangetast. En dit kan hij alleen in geval van hoogdringendheid.

Derhalve is het klaar dat de rechtspraak het verbod de zaak ten gronde niet te beslissen van zijn

oorspronkelijke betekenis ontdoet en ont-ledigt door deze regel te doen samenvallen met het vereiste van de hoogdringendheid.

(Andere uitspraken in dezelfde zin: *Parijs*, 5 jan. 1939, J.C.P. 39, II, 998; *Parijs*, 16 nov. 1937, Journ. Soc. 1939, 239; *Nancy*, 19 juli 1946, D. 1947, J. 525; 14 nov. 1947, S. 194, blz. 68; *Chambéry*, 1 maart 1937, Gaz. Pal. 1937, 1, 783, waarbij wordt bepaald dat het de rechter in kortgeding verboden is op het dag-order meldingen te schrijven als «herroeping van beheerders en benoeming van nieuwe», daar hij zo de zaak ten gronde schaaft.)

Anderzijds blijft het echter duidelijk dat de rechter in kortgeding geen enkele maatregel mag nemen die tot gevolg het tenietgaan van de rechten van partijen zou hebben: het blijft uitsluitend de rechter ten gronde voorbehouden uiteindelijk te bepalen aan welke zijde het recht staat.

De rechtspraak is echter zeer ruim in dit opzicht.

Een arrest van het *Hof te Douai* drukt op 20 juli 1933 dit helder uit:

« Les appelants soutiennent qu'il n'y a pas eu cession proprement dite mais fusion avec une autre société, ce qui est contesté avec des arguments qui paraissent sérieux. Dès lors, la propriété soi-disant apparente des sociétés de Thaon apparaît comme sérieusement contestée, et par suite, leur droit de convoquer des assemblées, droit attaché à la propriété des actions. Si le juge des référés n'est pas compétent pour trancher cette question de propriété, rien ne lui interdit d'ordonner telle mesure provisoire, comme le sursis à la tenue de ces assemblées, cette mesure, si elle est de nature à gêner temporaire-ment les appelants dans l'exercice d'un droit auquel ils prétendent et qui leur est contesté, n'ayant pas pour effet de faire disparaître ce droit et rendre par suite inutile l'instance au principal. Elle ne préjuge pas le fond et laisse subsister en entier les prétentions des parties qui seront tranchées par le juge du principal. Cette mesure sauvegarde et réserve entièrement l'avenir. »

(*Douai*, 20 juli 1933, Journ. soc. 1934, 442; *Rb. Kph. Seine*, 13 febr. 1953, J.C.P. 53, II, 7680, noot J.R.)

29. — Uit deze ontleding blijkt dus dat de essentiële voorwaarde tot het ingrijpen van de rechter in kortgeding in het vermogensbeheer van de vennootschap de *hoogdringendheid* is.

De verplichting om geen schade toe te brengen aan de zaak ten gronde is een zeer vaag gehouden beperking van de rechterlijke macht.

Tenslotte is de regel van de feitelijke noodzaak de voorwaarde voor elk ingrijpen van de rechter, ook van de *rechter ten gronde*, in het leven der vennootschap. (*Noirel*, nr. 419, p. 294.)

Zowel de rechter in kortgeding, als de gewone rechter, kan derhalve tussenkomen, maar vereist is de *noodzaak*.

Het formele vereiste van «de onverwijlde spoed» voor de interventie van de rechter in kortgeding, wordt dus een materieel vereiste, dat praktisch samenvalt met de motieven van erge aard die de ontbinding van een personenvennootschap wettigen volgens artikel 1871 B.W.

30. 3. Wat de *machten* betreft toegekend aan de voorlopige beheerder is de Franse rechtspraak zeer ruim.

In de beslissing zelf, waarbij deze wordt aangesteld, bepaalt de rechter zijn bevoegdheden, die overigens

gewijzigd en uitgebreid kunnen worden wanneer de omstandigheden dit vereisen.

Omvang en inhoud van de machten toegekend aan de voorlopige bewindvoerder worden bepaald door de toestand zelf, die tot de maatregel noopte.

In bepaalde gevallen wordt alleen een *recht* van *toezicht* op de beheerders toegekend in afwachting dat de zaak ten gronde wordt beslist. (*Parijs*, 16 nov. 1937, Journ. Soc. 1939, 239; *Parijs*, 9 maart 1954, Gaz. Palais, 1954, 1, 290.)

Zeer dikwijls bestaat zijn opdracht er alleen in een *algemene vergadering*, bijeen te roepen:

(Gewone algemene vergadering: *Parijs*, 5 jan. 1939, J.C.P. 39, II, 998; *Versailles*, 19 maart 1941, 1, 405; *Nancy*, 19 juli 1946, D. 1947, 1, 525; 14 nov. 1947, S. 1948, 2, 68.)

Maar ook een buitengewone.

(Hoewel een dergelijke algemene vergadering niet noodzakelijk schijnt voor het leven van een vennootschap en in elk geval niet het karakter van hoogdringendheid schijnt te vertonen, aanvaardt het *Hof van Cassatie* dat de voorlopige beheerder met dergelijke macht kan worden bekleed.)

(*Cass.* 7 maart 1956, J.C.P. 56, II, 9356, noot Bastian; Zie ook: *Rb. Kph. Seine*, 26 juli 1951, Journ. Soc. 53, 79; *Nancy*, 19 juli 1946, D. 1947, J. 525.) Hieromtrent wordt echter fel getwist. *Noirel*, nr. 430, 431. *Bastian*, noot bij *Cass.* 7 maart 1956, J.C.P. 56, II, 9356.)

31. — De voorlopige bewindvoerder kan echter ook als opdracht krijgen het ganse vermogen van de vennootschap te beheren, wanneer de beheerraad niet meer in staat is op normale wijze te werken.

De formulering van de machten waarmee de voorlopige beheerder wordt bekleed is zeer uiteenlopend. Er wordt gesproken van de vennootschap te beheren (*Parijs*, 5 jan. 1939, J.C.P. 39, II, 998) deze te vertegenwoordigen (*Parijs*, 19 juli 1935, 5, 1936, 2, 33) de vennootschap te beheren en te leiden met de meest uitgebreide machten (*Parijs*, 17 dec. 1954, Gaz. Pal. 1955, I, 149).

Het *Hof van Cassatie* spreekt over de gewone bevoegdheden van de voorlopige beheerder (*Cass.* 7 maart 1956, J.C.P. 56, II, 9356).

De tendenz van rechtspraak en rechtsleer gaat nochtans in de zin van een beperkende opvatting van de hem toegekende bevoegdheid. (*Rb. Kph. Seine*, 22 maart 1949, J.C.P. 49, II, 4980, noot Bastian, waarbij aan de voorlopige beheerder de macht werd toegemeten alle handelingen die tot de normale activiteit van de vennootschap behoren, alle daden van bewaring en van lopend beheer te verrichten, doch waarbij hem verbod werd opgelegd daden te stellen die de toekomst van de vennootschap diepgaand zouden bepalen.)

Het *Hof van Cassatie* schijnt anderzijds gunstig gestemd te zijn ten opzichte van een uitbreiding van de machten van de voorlopige beheerder, wanneer de toestand, die tot zijn aanstelling aanleiding gaf, aansleept.

Het Hof aanvaardt namelijk dat de verlenging van zijn functies een uitbreiding van zijn bevoegdheden wettigt en hem namelijk toelaat akten van beschikking te stellen, indien nodig, en de vennootschap in rechte te vertegenwoordigen. (*Cass.* 4 mei 1955, Ball. civ. 1955, III, 127; *Noirel*, nr. 436, p. 305.)

32. — Welke is nu de juridische grondslag waarop zowel de Belgische als de Franse rechtspraak steunt om deze rechterlijke interventie in het leven van de vennootschap te rechtvaardigen?

3) Juridische grondslag.

a. Traditioneel wordt in de *Belgische* rechtspraak, en in de weinige rechtsleer die hierover bestaat, artikel 1961 B.W. betreffende het sekwestre als grond ingeroepen. (*Brussel*, 24 juni 1950, *Rev. Prat. Soc.*, 1930, 169; *Brussel*, 13 jan. 1927, P.B. v° Urgence, nr. 201; *Rb. Kortrijk*, 3 juni 1948, Speyer t/ Vanderveken en cons. Tissamex; *Rb. Kph. Kortrijk*, 14 mei 1955, Lezy t/ Lezy en cons.; *Brussel*, 29-1-1908, P.B. 459; *Rb. Kph. Brussel*, 17 sept. 1957, J.T. 1959, 115; *Rb. Kph. Aalst*, 4 nov. 1908, J.C.F. 1909, nr. 353.)

In de *Franse* rechtspraak zijn het praktisch uitsluitend oudere beslissingen die zich steunen op de rechtsfiguur van het sekwestre. (*Lapp*, *Rev. Trim. Dr. Comm.* 1952, p. 778; *Parijs*, 6 jan. 1866, D.P. 1866, 2, 25; *Parijs*, 23 jan. 1866, D. 1866, 2, 28; *Lyon*, 10 dec. 1910, *Journ. soc.* 1912, p. 351.)

33. b. Wat het *Franse* recht betreft zijn er enkele auteurs die artikel 32 van de wet van 24 juli 1867 inroepen, waarbij zij voorhouden dat hier slechts een toepassing te vinden is van een algemeen beginsel, dat aanwending kan vinden telkens een goede werking van de vennootschap ernstig gevaar loopt.

Deze tekst laat elke belanghebbende toe aan de rechtbank de aanstelling van een commissaris te vragen wanneer de algemene vergadering nalaat tot de benoeming hiervan over te gaan of wanneer een of meer der bestaande commissarissen verhinderd is zijn taak te vervullen. Dit is onder meer de stelling van *Lyon-Caen / Renault*. (*Lyon-Caen / Renault*, T. II, nr. 811, ter p. 239.)

34. c. Andere *Franse* auteurs geven alleen een verantwoording voor bijzondere gevallen, zoals het recht dat de aandeelhouders toekomt de bijeenroeping van de algemene vergadering te bekomen, wat wettelijk of statutair verplichtend is. (*Copper-Royer*, nr. 525, p. 495.)

35. d. Een zeker gedeelte van de *Franse* rechtsleer zoekt een grond tot aanstelling van een voorlopig beheerder in de opvatting dat het een algemeen rechtsbeginsel is dat het de rechter toekomt een voogdij uit te oefenen over de onbekwamen, in feite of in rechte, en hun belangen, die door een of andere oorzaak, bedreigd zijn te behartigen en te beveiligen. (*Lavoine*, 1. 1 tot 12, *Juriclassiseur Sociétés*, fasc. 130, nr. 43 en v. Dit beginsel zou gedistilleerd kunnen worden uit talloze artikelen, die er de toepassing van vormen. (De artikelen 112, 242, 497, 602, 812, 436, 1955 à 1963, 2174 c. civ. - art. 32 wet v. 3 juni 1838.)

Lapp, in zijn artikel in de *Revue Trimestrielle de Droit commercial*, merkt hierbij op, dat deze verantwoording wel interessant is en een plaats kan vinden in een meer volledige argumentatie, doch op zichzelf onvoldoende is om het geheel van de rechtspraak te stutten. (Voor een nadere ontleding van deze rechtsgronden, leze men *Lapp*. op. cit., p. 778 en v.)

36. e. Ten overstaan van het fragmentaire en onbevredigende van de voorgaande pogingen tot verantwoording heeft de meest recente *Franse* rechtsleer een eigen stelsel opgebouwd dat ongetwijfeld nieuwe gezichtspunten opent en belangstelling verdient.

Men zoekt de rechtvaardigingsgrond in de *vennootschap zelf*, in haar organisatie en haar statuut, in deze zin dat de aanstelling van een voorlopig beheerder de organisatie van de vennootschap moet dienen en deze aanvullen, zonder zich hier tegenover te stellen, haar te belemmeren of te storen.

De vennootschap kan alleen in leven blijven indien al haar organen regelmatig werken. Indien een dezer gestoord is, kan zij niet meer functioneren en zou normaal tot ontbinding moeten worden overgegaan.

De strenge toepassing van deze regel zou er echter toe leiden dat de vennootschap al te dikwijls zou ontbonden worden vóór het verloop van de termijn in de statuten voorzien.

De ontbinding zou voortijdig zijn in verhouding tot de normaal voorziene levensduur, behoudens het geval waar het behoud onmogelijk is geworden om reden van gewichtige motieven tot ontbinding. (Art. 1871 B.W.)

Indien de stoornis echter niet onherroepelijk is, kan men zeggen dat de vennootschap en de vennoten werkelijk een recht kunnen laten gelden dat deze voorbijgaande kwaal, die het bestaan van de vennootschap bedreigt, wordt geheeld.

De rechtspraak betreffende artikel 1871 steunt deze opvatting waar zij uiterst terughoudend is om de ontbinding van de vennootschap uit te spreken in toepassing van deze bepaling, en zij hiertoe slechts overgaat indien de onenigheid tussen vennoten de algemene verlamming van de vennootschap en een dreigende ineenstorting tot gevolg heeft.

De rechter grijpt derhalve in om de uitvoering van het vennootschapscontract gedurende gans zijn voorziene duur te doen plaats vinden. Dit dient de belangen van de vennootschap, in plaats van zich ertegen te verzetten.

Dit ingrijpen van de rechter is verantwoord door de noodzaak de vennootschap opnieuw in een toestand te herstellen, waardoor haar normale werking verzekerd is.

« Le juge ne substitue pas sa volonté à celle de la » personne morale, il ne prétend pas conduire la » machine sociale, mais seulement la remettre sur ses » rails », zegt *Noirel*. (*Noirel*, op. cit., nr. 425.)

Deze redenering wordt ook geformuleerd in een arrest van het *Hof te Parijs* op 5 januari 1949 :

« Il y a un intérêt primordial à replacer au plus » tôt la gestion sociale sous la loi de la majorité. »
« Cette nécessité de ne pas laisser périr la société » qui fonde la nomination des administrateurs provi- » soires, marque aussi les limites de l'intervention du » juge par l'intermédiaire des administrateurs provi- » soires. Le remède en effet doit être proportionné » au mal : les pouvoirs accordés aux administrateurs » provisoires par le juge doivent être ceux strictement » nécessaires pour remettre la société en état de fonc- » tionner avec ses propres organes. » (*J.C.P.*, 39, II, 998.)

Dit is de stelling, ontwikkeld door *Noirel* en *Lapp* in hun reeds herhaaldelijk geciteerde studies.

37. In de *Belgische* rechtsleer schijnen *Paul Demeur* en *Jacques t'Kynt* dezelfde mening voor te staan, doch zij bouwen deze argumentatie niet uit. (*Paul Demeur*, Studie in *Rev. Prat. Soc.* 1955, nr. 4457; *J. t'Kynt*, Studie in *Rev. Prat. Soc.* 1957, p. 162.)

In zijn studie wijst *Demeur* er op dat de beginselen van het vennootschapsrecht zich zeker niet verzetten tegen de rechterlijke aanstelling van een voorlopig beheerder daar bepaalde beschikkingen van de wet op de vennootschappen zelf een gerechtelijke interventie voorzien.

Hij citeert in dit verband de artikelen 179 en de meer recente bepalingen van artikelen 71bis en 94 van deze wet. (*Demeur*, Studie in *Revue Prat. Soc.* 1955, nr. 4457.)

III. Proeve tot oplossing

38. 1. *Critisch onderzoek betreffende de toepassing van het sekwester.*

In verband met de stellingname van de Belgische rechtspraak en rechtsleer dringt zich vooral het onderzoek op naar de toepasselijkheid van de rechtsfiguur van het sekwester op het vennootschapsrecht.

Welnu, het is onmogelijk in ons heersend rechtstelsel tot de sekwestratie van een vennootschap over te gaan, vooreerst omdat sekwestratie van een gans vermogen toebehorende aan een persoon, zij het een natuurlijk of rechtspersoon, in ons recht ontoelaatbaar is, en op de tweede plaats omdat de maatregel die hier vereist is niet gericht is op *bewaring*, maar op volledig *beheer*, dat men in wezen niet de aanstelling van een sekwester beoogt maar wel van een voorlopig beheerder.

a. *Sekwestratie van een gans vermogen.*

Vooreerst verzet gans ons recht er zich tegen dat het gans vermogen van een persoon, die nog in leven is, onder sekwester wordt geplaatst. En nu heeft het toch geen belang of het gaat om een natuurlijke dan wel om een rechtspersoon.

De motivatie van deze stelling wordt aangegeven in een arrest van het Franse Hof van Cassatie op 13 november 1899 (D.P. 1890, I, 34) en berust op artikel 537 B.W. krachtens hetwelk ieder de vrije beschikking van zijn goederen heeft, behoudens afwijkingen bij de wet bepaald. Een wettelijke beperking van deze vrijheid is te vinden in de faillissementswetgeving (art. 443 Frs., code comm.) doch voor niet-handelaars bestaat geen dergelijke algemene bepaling. (Cfr. Cass. fr., 10 juli 1876 D.P. 76, I, 313 S. 76, I, 405)

« Chacun a la libre disposition de ses biens, et nul ne peut être privé du droit de les administrer qu'en vertu d'une disposition formelle de la loi ».

Welnu de sekwestratie van een gans vermogen ontleemt de persoon zowel het beheer als het beschikingsrecht.

In een artikel in de Recueils Dalloz wijst *Pierre Gervésie*, professor te Lyon, op de monsterachtige gevolgen van een dergelijke constructie. (D. 1956, Jurisprudence, note p. 146.)

39. b. Bovendien komt de sekwestratie van het vermogen ener vennootschap in wezen neer op een *conservatoir beslag* op dit vermogen buiten de gevallen voorzien door de wet, wat evenzeer ontoelaatbaar is.

In een bevelschrift van de *rechter in kortgeding te Brussel* op 18 januari 1950, wordt gezegd :

« Attendu que la mise sous séquestre du patrimoine du débiteur ne peut être ordonnée dans le seul but de garantir les droits éventuels de ses créanciers.
« Que pareille mesure constituerait l'équivalent d'une saisie conservatoire autorisée hors des cas limitativement prévus par la loi. » (Rev. Not. 1950, p. 321.)

Het sekwester in dergelijke omstandigheden is juridisch ontoelaatbaar.

Laten wij nog even *Gervésie* aan het woord :

« ... Pour saisir (cfr. art. 551, c. pr. civ.), il faut titre exécutoire, chose liquide et certaine; admettre le séquestre sans titre exécutoire, pour créance incertaine, c'est violer la loi, le séquestre ne devant être qu'une saisie inavouée. Comme le note très bien la Cour de Lyon dans le présent arrêt, „La mise

» sous séquestre ne saurait être utilisée pour éluder les exigences légales relatives aux conditions de la saisie-arêt. » (*Gervésie*, loc. cit.)

40. Ook technisch juridisch blijkt het onmogelijk de figuur van het sekwester toe te passen op het vennootschapsrecht.

Sekwester is inderdaad deze bewaargeving van een goed aan een derde, ten einde dit bij de beëindiging van een betwisting behouden te kunnen overmaken aan wie hierop gemachtigd is.

Welnu, zelfs aangenomen dat er een betwisting tussen partijen kan bestaan aangaande het vermogen van een vennootschap, dan is het behoud van dit vermogen toch altijd uitsluitend in het belang van de vennootschap, en kan de betwisting nooit zó opgelost worden dat dit vermogen aan een der twistende partijen zou worden toegekend.

Dit is het wat de *Rb. van Kph. te Aalst* op 4 november 1908 zeer goed stelt in de volgende motivering :
« Attendu qu'aux termes de l'article 1961 du code civil, il faut, pour que le séquestre puisse être ordonné par justice, que la propriété de la chose soit litigieuse;

« Attendu que tel n'est pas le cas en l'espèce; en effet, il n'est contesté par aucune des parties que les objets qui sont visés au présent litige, ne soient la propriété de la société en nom collectif créée entre parties, laquelle n'étant pas encore dissoute suivant les formes légales, continue toujours d'exister, constituant un être moral distinct de la personne des associés ». (*J.C.F.* 1909, nr. 3531.)

c. *Concrete bezwaren tegen de toepassing van het sekwester.*

41. Tenslotte blijkt het onmogelijk van sekwestratie ener vennootschap te spreken in een aantal gevallen waar de rechtspraak nochtans een voorlopige beheerder heeft aangesteld.

Dit is onder meer het geval wanneer de vennootschap in de onmogelijkheid is gesteld te functioneren ten gevolge van het volledig wegvallen van het beheersorgaan. (*Lapp*, op. cit., p. 778.)

Evenmin kan van enige sekwestratie sprake zijn wanneer zich slechts een enkele voorlopige beheersdaad opdringt zoals het bijeenroepen van de algemene vergadering ingeval van weigering door de beheerraad.

In al deze gevallen is het zeer duidelijk dat de interventie van de rechterlijke macht zich eigenlijk niet situeert in het raam van het sekwester maar in het kader van het *voorlopig vermogensbeheer*, deze zo onvolkomen uitgewerkte figuur in ons recht.

2. *Voorlopig Vermogensbeheer.*

42. — Hoezeer de rechtsfiguur van het sekwester ook uitbreiding heeft genomen, toch blijft zij nog steeds haar gestalte behouden, zoals de Romeinen deze ontwierpen.

Zij blijft een constructie, die haar plaats vindt in het raam van de *bewaargeving*, waarvan zij slechts een variante is, en heeft tot voornaamste, zoniet tot enig, doel het behoud van een betwiste zaak, om deze ongeschonden over te maken aan de eigenlijke rechthebber.

Hoezeer de machten van de sekwester ook uitgebreid zijn geworden, zij zijn volkomen bepaald door de noodzaak van bewaring (*Cass.*, 11 okt. 1951, Pas 1952, I, 63.)

Gervésie drukt het stijlvol uit waar hij zegt :

« Le séquestre est une situation d'attente, le bien » est retiré du commerce, c'est de l'immobilisme juridique. » (*Gervésie*, loc. cit.).

43. — In al de betwistingen, betreffende vennootschapsbeheer, is het echter niet een maatregel van *sekwestratie* die zich opdringt, maar van *beheer* (*Kamphuisen*, I, p. 611.)

Wat wordt gevorderd, en *ditgene*, waarop vennoten en zelfs derden een *recht* laten gelden is een goed beheer van de vennootschap of een uitzonderlijke beheersdaad.

Het is de aanstelling van een *voorlopig beheerder* die zich opdringt, en zijn taak nu, zoals ook de *rechtsgrond* tot zijn benoeming, is fundamenteel verschillend met die van de *sekwester*.

De voorlopige bewindvoerder moet beheren, en het hem toevertrouwde goed vruchten doen afwerpen. Het spreekt nu vanzelf dat hij derhalve niet alleen voor de bewaring ervan zal moeten instaan, maar alle handelingen verrichten tot een werkelijke exploitatie vereist (*Gervésie*, loc. cit.).

Dit met des te meer reden en recht waar hij moet instaan voor een gans vermogen, gaande van een kleine onderneming tot het moderne reuzenbedrijf.

44. a. In het gemeen recht vindt men de herhaalde toepassing van de aanstelling van een bewindvoerder, die tot opdracht krijgt het beheer van de goederen van een persoon waar te nemen, en dit krachtens de wet, of door rechterlijke beslissing.

Vermelden wij enkele gevallen waar de *wet* in dergelijk beheer voorziet :

Zo artikel 440 dat het voorlopig beheer van de voogd voorziet bij betwistingen omtrent zijn voogdij, en artikel 419 dat de erfgenamen van de voogd tot voorlopig beheerder aanstelt in geval van diens overlijden.

Zo artikel 267 dat de echtgenoot het beheer toekent over het kind tijdens de procedure tot echtscheiding.

In de meeste gevallen is de *rechter* evenwel belast met het aanstellen van een voorlopig beheerder. Zo zal de rechtbank tot de aanstelling van een dergelijk bewindvoerder moeten overgaan in het geval van een opengevallen nalatenschap, die nog niet is aanvaard door alle beneficiarissen, of na een aanvaarding onder het voordeel der boedelbeschrijving, of wanneer de nalatenschap vacant is.

Ook kan een voorlopig beheerder worden benoemd tijdens de procedure tot interdictie (*art. 497*) of om de wettelijke voorlopige bewindvoerder over de goederen van een geallieerde te vervangen. (*Frankrijk : Wet van 20 juni 1838, art. 32.*)

In al deze gevallen is de interventie van de rechter gegrond op een bijzondere wettekst.

De rechtspraak heeft deze gevallen echter ten zeerste uitgebreid.

45. Het *Frans Hof van Cassatie* besliste in deze zin op 2 maart 1960 (*Req. 2 maart 1920, D.P. 1921, 1, 166*) dat de rechter op grond van artikel 242 B.W., dat het nemen van bewarende maatregel tijdens de echtscheidingsprocedure voorziet, aan de echtgenote het voorlopig beheer mocht toekennen over een bedrijf, dat deel uitmaakte van het gemeen handelsfonds. (*Cfr. Req. 28 juni 1899, D.P. 99, 1, 447; S. 1900, 1, 37.*)

Herhaalde malen besliste het *Hof te Bordeaux* op 22 nov. 1870 en 30 juli 1895 tot de aanstelling van een voorlopige beheerder over de goederen van een niet

aanwezig persoon, waarbij de rechter bij analogie de bepalingen van artikel 112 B.W. betreffende de afwezige inriep. (*Hof Bordeaux, 22 nov. 1870, D.P. 72, 2, 8; S. 71, 2, 90; Hof Bordeaux, 30 juli 1895, D.P. 98, 2, 252.*)

In de rechtspraak komt het tevens voor dat tot de aanstelling van een voorlopig beheerder wordt besloten wanneer bijvoorbeeld een niet-handelaar verdwijnt en talloze schuldeisers nalaat, die onmogelijk bijeen te roepen zijn. (*Dalloz, Rép. Prat. v° Administrateur provisoire.*)

In de *Belgische rechtsleer* is de instelling van het voorlopig vermogensbeheer bij rechterlijke uitspraak een zeer karige plaats toebedeeld. Nochtans wordt gewezen op het bestaan van deze figuur en het fundamentele verschil met het *sekwester*, hoewel zich zekere analogiën hiermee voordoen. (*R.P.D.B. v° Dépôt, Séquestre, nr. 175; Als voorbeelden worden hier genoemd : art. 112, 803 B.W.; Art. 996 B.R.V. - art. 812, 494, 393 B.W.; Art. 102 Hypotheekwet.*)

In de rechtspraak wordt nochtans zeer weinig dit onderscheid gemaakt.

46. b. Deze al te bondige steekproeven in wetgeving, rechtspraak en rechtsleer wijzen steeds op *eenzelfde* beginsel in ons recht, namelijk dat de rechter bevoegd is voorlopig beheer te doen waarnemen over vermogens tot het bewind waarvan de titularissen, in feite of in rechte, onbekwaam zijn en wier belangen om deze redenen bescherming verdienen. (Zie art. 34.) Of de titularis van een vermogen nu een natuurlijk persoon is of een rechtspersoon, doet niets ter zake. Ook de morele persoon kan in zijn handelingsbekwaamheid worden getroffen, en ook dit vermogen verdient in ons rechtssstelsel bescherming.

Welnu, in al deze gevallen waar zich de vraag stelde tot aanwijzing van een voorlopig beheerder in het vennootschapsrecht, staan wij in wezen voor een verlamming, een onbekwaamheid en ontredde van de vennootschap - rechtspersoon.

Het komt de rechter toe ook hier orde en recht te scheppen, regelend in te grijpen en dit door middel van de techniek, die hij bij onbekwame personen aanwendt, namelijk het aanstellen van een voorlopig bewindvoerder.

47. — Komen wij nu terug op de stellingen, die opduiken in de Franse rechtsleer en steeds een verschillende rechtsgrond aanwijzen tot fundering van het voorlopig beheer ener vennootschap, dan zien wij dat deze verklaringen in wezen niet divergeren, maar samen te brengen zijn onder die ene grond, namelijk het rechtsbeginsel dat het de rechter toekomt de voogdij uit te oefenen over onbekwame personen.

De pogingen om de rechterlijke interventie in het vennootschapsleven te gronden op een tekst uit de vennootschapswet, wijzen er op dat dit beginsel ook in dit *bijzonder* recht geldend is. (Zie nr. 34 en 35.)

Anderzijds is het stelsel van de recente Franse rechtsleer die de rechtsvaardigingsgrond tot aanstelling van een voorlopig beheerder zoekt in de vennootschap zelf, in haar statuut en organisatie, uitermate revelerend, daar juist hierdoor wordt aangetoond *in welke zin en in welke mate* de ontwrichting en de ontsparing van een vennootschap, met de *Handlungs- unfähigkeit* van een natuurlijke persoon kan gelijkgesteld worden, en hoe zich het voorlopig beheer in dit geval uiteraard opdringt tot bescherming en beveiliging van de rechten door deze onbekwaamheid in het gedrang gebracht.

48. — De *Belgische rechtsleer* en rechtspraak, die

over het algemeen weinig inspanning leverde om de aanstelling van een voorlopige beheerder ener vennootschap te motiveren, heeft tot hiertoe niet de onontbeerlijke scheidingslijn tussen het sekwester en het voorlopig vermogensbeheer getrokken.

Naast de enkele uitspraken, die als rechtsgrond duidelijk het sekwester stellen, wordt in het merendeel der gevallen echter — gelukkig — geen andere motivering gegeven dan de feitelijke noodzaak aan de ontsparing van de vennootschap een einde te stellen. (*Mechelen*, 2 april 1955, R.W. 54-55, kol. 1822; *Brussel*, 29 juni 1898, P.B. Réf. mat. comm. 140; *Rb. Kph. Brussel*, 13 dec. 1866, B.J. 1867, p. 40; *Luiik*, 4 febr. 1907, Jur. Liège, 1907, 52; P.P. 1907, 653.)

Zonder de beginselen, bewust, helder en net, naar voor te brengen, schijnt de rechtsleer zich nochtans bij deze stelling aan te sluiten.

Paul Demeur schrijft inderdaad :

« Cette urgence peut justifier l'intervention du pouvoir judiciaire statuant provisoirement, c'est-à-dire réglant une situation jusqu'au moment où il pourra y être pourvu régulièrement par les organes sociaux. » (*Demeur*, *Studie*, *Rev. Prat. Soc.* 1955, nr. 4457.)

In deze zin wijst ook de studie van 't Kynt, waar hij aanmerkt dat de term « sekwester » onjuist is, daar men in werkelijkheid voor een voorlopige beheerder staat, of een gerechtelijk vertegenwoordiger. ('t Kynt, *Studie in Rev. Prat. Soc.* 1957, p. 162.)

49. c. Is er nu in het materiële recht een algemeen beginsel als rechtsgrond aan te wijzen? Daar kan de rechter in kortgeding bovendien zijn bevoegdheid putten uit de wetgeving op de procedure en de rechterlijke organisatie, en wel artikel 11 en 12 Competentietwet — artikel 806 en volgende B.R.V. en artikel 54 Decreet 30 maart 1808.

In rechtsleer en rechtspraak is dan ook algemeen aanvaard dat de rechter in kortgeding bij spoedeisende gevallen tot conservatoire maatregelen bevoegd is. (*Cass. fr.*, 1 juni 1934, S. 1934, 1, 262. « Il y a lieu à référé dans tous les cas d'urgence, ce qu'il appartient aux juges de fond d'apprécier souverainement. Notamment il a été fréquemment jugé que la nomination d'administrateurs provisoires rentrait dans la compétence du juge des référés lorsque cette mesure apparaît nécessaire d'après les circonstances de la cause. » *Cass.* 9 nov. 1939, S. 1934, 1, 21; *Cass.*, 6 febr. 1929, S. 1929, 1, 88; *Cass.* 8 febr. 1921, S. 1922, 1, 76; *Parijs*, 5 juni 1891 en 9 febr. 1892, S. 1893, 2, 113 noot Wahl; *Parijs*, 26 maart 1884, S. 1886, 2, 28; *Seine*, 25 sept. 1850, *Bertin*, Ord. sur req. et réf. T. 2, p. 534 en Ch. du Cons. T. 2, nr. 1265; *Bertin*, op. cit., T. 2, nr. 1265; *Arnesten*, geciteerd door de *Belleyne*, Ord. sur réf. T. 2, p. 319 en 322; *Rousseau et Lerisney*, Dict. de proc., v° Réf., nr. 53, 144 en 154; *Garsonnet/César-Bru*, T. 8, p. 301, § 299.)

Bij de uitoefening van deze hem eigen macht is de rechter in kortgeding door geen beperking gebonden. (*Meijers*, *Het Kort Geding*, nr. 41, p. 91 en v.)

« Gelijk algemeen thans aangenomen wordt, steunt » diens bevoegdheid tot sekwestratie onmiddellijk op » art. 289 Rv. Dit artikel verklaart de President in » spoedeisende gevallen tot conservatoire maatregelen » bevoegd en staat diens gevolg naast, niet onder » artikel 1775 B.W. »

Tot steun van deze stelling citeert *Meijers* : (*Caroli*, 1 blz., 262-262 en II, blz. 404-408; *Land / Losecaat-Vermeer*, V, 523; *Rotterdam*, 19 okt. 1939, N.J. 1940, nr. 213; 30 okt. 1928, N.J. 1929, 416, W. 11996; *Pr. Amst.*, 28 sept. 1933, N.J. 1934, 284; *Pr. Almelo*, 3 sept.

1930, N.J. 1934, 19; *Pr. 's-Gravenhage*, 12 mei 1930, N.J. 1931, 110; *Pr. Alkmaar*, 3 okt. 1923, N.J. 1924, 357; *Pr. Breda*, 16 okt. 1915, W. 9680.)

Verder wijst *Meijers* er op dat in *Frankrijk* geheel dezelfde opvatting heerst tot steun van welke bewering hij grotendeels dezelfde bronnen aanhaalt, die boven werden geciteerd.

50. — Het gaat echter juridisch niet op de rechter in kortgeding op grond van een wettelijk van procedure een bevoegdheid toe te kennen, die de gewone rechtbank niet zou bezitten in de volheid van haar rechtsmacht, zodat men steeds genoopt is de grondregel van materieel recht vast te stellen.

De instelling van de voorlopige beheerder, waarvan de wortels in tal van verspreide wetsbepalingen verscholen zijn, blijkt tenslotte de enige basis te zijn, die voldoende soepel is, en de interventie van de rechter in het beheer ener vennootschap op wettelijke grondslag verantwoordt.

Tevens verdwijnen de moeilijkheden, die in ons recht de toepassing van het sekwester op een vennootschap fundamenteel onmogelijk maken, namelijk het feit dat de toepassing van deze figuur op een gans faillissement of tot een ontoelaatbaar conservatoir beslag.

Anderzijds brengt de aanstelling van de voorlopige beheerder toch de rechtsgevolgen mede, die door de rechter bij de sekwestratie werden beoogd.

Het hier gehuldigde stelsel brengt tevens een zeer gelukkige en elegante oplossing voor de moeilijkheid die in ons recht is gerezen door de weigering van de rechtspraak, artikel 1871 B.W., op de kapitaalsvennootschappen toe te passen. (Zie betreffende dit vraagstuk, R.P.D.B. v° Sociétés Anonymes, nr. 2419.)

Maakt men echter niet dit fundamenteel onderscheid tussen *sekwester* en *voorlopig beheer*, wat de rechtspraak tot hiertoe niet deed, dan blijft het onmogelijk de rechterlijke interventie in het vennootschapsbeheer rationeel en samenhangend uit te bouwen, en zal de rechter alle kunst- en vliegwerk moeten aanwenden om zijn interventie toch binnen de grenzen der wettelijkheid te houden.

Zeër typerend in dit opzicht is het bevelschrift van de rechter in kortgeding van de rechtbank van Koophandel te St-Niklaas op 3 juli 1958 (*J.T.* 1958, p. 459), dat van een merkwaardige handigheid getuigt.

De N.V. Verbrugghen had bij monde van haar beheerraad een algemene vergadering bijeengeroepen ten einde te beslissen over het neerleggen van de balans met het oog op een faillissement. Dit uitlokken van een faillissement was duidelijk een manoeuvre om een bevriende groep de zaak te laten overnemen tegen een spotprijs, waarna dezelfde beheerders terug aan het hoofd van het bedrijf zouden worden geplaatst.

De Bank van de Société Générale had anderzijds alle belang bij een gerechtelijk akkoord met afstand van het actief ten einde een groter dividend te bekomen. Zij richtte zich dan ook tot de rechter in kortgeding ten einde de voorgenomen beraadslaging van de algemene vergadering te horen verbieden en een voorlopige beheerder of sekwester te horen aanstellen.

Welnu, het bevelschrift loste zeer gevat de moeilijkheid op als volgt :

» Overwegende dat de aanvraag strekkende tot het » aanstellen van een voorlopige beheerder zou ophouden dringend te zijn, indien verweerders tegen » 7 juli 1958 een verzoek tot bekomen van een gerechtelijk akkoord bij afstand van inboedel zouden neerleggen;

» Dat het in die voorwaarden oordeelkundig voor-

» komt dit deel van de vordering *in berad* te houden, » om desgevallend later uitspraak te doen »...

Verder beval de rechter de algemene vergadering op te schorsen in zover het neerleggen van de balans tot faillissement op de agenda bleef.

Zonder *uitdrukkelijk* hiertoe over te gaan, werd de bedreiging met sekwestratie aangewend tot het verwelken van het gevorderde.

Is de constructie uiterst handig, dan kan men zich toch afvragen in hoeverre deze inmenging in het leven ener vennootschap, en het aanwenden van een rechtsfiguur als een zwaard van Damocles binnen de perken der wettelijkheid blijft?

Afgezien van het inroepen van de figuur van het sekwester, waar eigenlijk van voorlopig beheer moest worden gesproken, was volkomen verantwoord geweest, en vormt een prachtige illustratie van het geval waar rechterlijke interventie geboden is tot het vrijdelen van een wets- of statutenschending door het beheersorgaan (zie nr. 19).

(De uitspraken van de rechter in kortgeding voor handelszaken te Brugge op 10 nov. 1960 en 19 jan. 1961, die het sekwester van een vennootschap aanvaarden, zijn in dezelfde zin toe te juichen, doch zondigen tevens door het aanwenden van een verkeerde rechtsfiguur. *Brugse Rechtstijdingen*, 1961, nr. 2.)

51. — In de instelling van het voorlopig vermogensbeheer, waarbij het de rechter toekomt de voogdij over onbekwamen waar te nemen, vindt deze meteen grondslag en leiddraad voor zijn ingrijpen.

Een tussenkomst van de wetgever, die wellicht in

het geheel van de vennootschapswetgeving, een bijzondere bepaling zou inlassen om dit voorlopig beheer ener vennootschap nader te omschrijven en *wettelijk* te ordenen, ware echter uitermate wenselijk.

Intussen heeft de rechter om het stuwende leven van het vennootschapsrecht, kunstig in de banen van het «*aequi et boni*» te houden, zich opnieuw de bevoegdheid van de praetor toegeëigend.

Om deze evolutie kan men zich allen verheugen, want indien het wellicht beduidt dat de rechter zich hierdoor boven de wet heeft gesteld, dan betekent dit meteen dat hij zich aan de beginselen van het recht onderwerpt.

En zoals de grote jurist, die Hauriou was, het schreef in een tekst, aangehaald door De Page in zijn «*A propos du gouvernement des juges*» :

«*Mettre le juge au-dessous des principes et au-dessus de la loi écrite n'a rien de révolutionnaire, ni rien qui dépasse le fait jurisprudentiel. Cela laisse le juge dominé par le droit car le droit, ce sont les principes, plus que la loi écrite. Cela fait passer l'esprit avant la lettre, résultat contre lequel on ne saurait protester. Ajoutons : cela est rassurant. Car cela n'abandonne le juge, ni à une libre recherche scientifique sans garantie, ni à des impulsions inquiétantes vers l'équité. Cela oriente le juge vers des principes déterminés, qui ont fait leurs preuves, parce qu'ils ont fait la civilisation. Cela signifie que l'ordre social, comme la justice, comme le bien, est polarisé dans une direction.*» (*Hauriou, Précis de droit constitutionnel*, 1929, p. 236.)

Antwoord van Mr. M. CLAEYS, Stafhouder der Balie van Kortrijk

De Heer Voorzitter van de Conferentie heeft Mr. Maeyens bedankt met zoveel geveugelde woorden. Dat doe ik ook ! Mijn woorden van dank zijn felicitaties. Wat al wijsheid en geleerdheid zit er in de jeugd en wat al charme. Wanneer Mr. Maeyens het opzoekt, het compileert, het ordent, het laat bezinken en het dan in zijn brein filtreert, worden de rechtsprincipes lichtbakens in de duisternis, wordt de nacht dag, en wordt uiteindelijk sekwester... voorlopig beheer.

Veel woorden van lof komen niet uit mijn mond : de aandacht van de ganse vergadering, knipogend en fronsend geleid aan de draad van het goed gesproken woord en van de logistiek in de rede, is een grotere waardering dan de qualificaties die ze met de kleur van het gemoed appreciëren.

«*Quae tantum utilia mirabile dicuntur otiosa vere nisi spiritu labuntur*», «*des choses de l'esprit d'élégante facture n'a donné qu'en jouant la part de sa mesure*».

Mr. Maeyens, die het aanvankelijk over het eigenlijke sekwester heeft gehad (art. 1961 B.W.) gaat eerst drinken aan de bron van het Romeinse recht om dadelijk te verwezenlijken dat sekwestratie de bewaargang is van een zaak die tussen *twee of meer personen* in betwisting is. Hij zal wel hebben gemerkt dat het burgerlijk wetboek, het onze van Frans recht, even verstrooid Pothier ter zijde liet wanneer het definieerde in art. 1956 : «*Le sequestre conventionnel est le dépôt fait, par une ou plusieurs personnes d'une chose contentieuse, entre les mains d'un tiers qui s'oblige de la rendre, après la contestation terminée, à la personne qui sera jugée devoir l'obtenir*».

De Romeinen, met hun concreet praktisch verstand, verbeterden, zowat twee duizend jaar voordien, wat

aan Tronchet, Bigot-Préameneu en ander Portalis «*dormitantes*» was ontsnapt : D. 17 Lex depositi «*Licet deponere tam unus quam plures possunt, attamen apud sequestrum non nisi plures deponere possunt*».

Aldus zal ook Huber in zijn «*Hedendaagse Rechtsgeleerdheid*» alles behalve ijs hebben gebroken wanneer hij «*zijn vrouwmensch, daar heftelijk om gevrijet wordt,*» uit vrees van haar te zien beschadigen, zal hebben laten sekwestreren. Was dat vrouwmens niet bij uitstek de lichamelijke en roerende zaak van ons geliefd Romeins recht?

De baan was met de Rubicon reeds gebroken. Alle auteurs en alle rechtsinstanties grepen gestadig naar art. 1961 van het B.W. om sekwestratie maatregelen, daar waar het paste, te wettigen en uit te vaardigen.

Al is de definitie misschien eng, dan toch lag de kiem in de wet en ligt ze er nog, zodat meteen de juristen steeds, vanaf den beginne, de gevallen die in art. 1961 B.W. beschreven liggen, hebben aangezien als zijnde opgegeven *exempli causa*.

Wel heeft men over de draagwijdte getwist, maar wie verwees naar de ordonnantie van 1667 (titre XIX, art. 2) wist «*que les sequestres pourront être ordonnés tant sur la demande des parties que d'office*» zoals Mr. Maeyens citeerde «*en cas que les juges estiment qu'il y ait nécessité de le faire*».

En Pothier, die de sekwestratie aanwees voor de gevallen die het B.W. opgeeft, voegde er wijs aan toe dat hij slechts voorbeelden gaf.

Zo schrijft Baudry-Lacantinerie : «*Le législateur a repris cette énumération de Pothier et rien n'indique dans les travaux préparatoires qu'il ait songé à innover en cette matière ; une limitation des pouvoirs du juge*

aux seuls cas de l'art. 1961, constituerait une innovation trop grave pour qu'on puisse facilement l'admettre en dehors d'une intention manifestée par le législateur.» (t. XXIII, n° 1269).

De rechter, aldus gewapend, kreeg vrij schot: onverdeelde massa's uit welke oorzaak ook, zodra ze betwist werden of de rechtmatige rechten door de twistende partijen eenvoudig bedreigd werden, vielen in het bereik van de mogelijke sekwestratie.

Dat niet alleen de *bewaring*, maar tevens ook het *beheer* over die goederen, in de functie van de sekwestreer werden ingesloten, verwondert geen enkele practicus. « Ces solutions jurisprudentielles sont imposées par les nécessités de la pratique ». De rechtsgrond is zeker niet geschonden, waar het wetboek nu precies het « voorbeeld » gaf.

* * *

De kern van de voordracht ligt dan ook in de onderzochte mogelijkheid om de *sekwestratie*, geëvolueerd tot het begrip van het *voorlopig vermogensbeheer*, op het vennootschapsrecht toe te passen.

Mr. Maeyens heeft vastgesteld dat de jurisprudentie niet heeft geaarzeld de stap te zetten: de talrijke beslissingen, die hij citeert, doen hem nochtans zodanig opschrikken dat hij huiverend gewaagt van monsterachtige constructies. Pierre Gervésie evenwel zou hem die woorden in de mond hebben gelegd.

Het probleem dat Mr. Maeyens onbehaaglijk stemt bestaat erin dat de aanvankelijke Romeinse sekwestreer,

de neutrale stille depositaris van de betwiste slapende zaak, door toedoen van de jurisprudentie, de actieve beheerder is geworden van een verloren artikel van ons Burgerlijk Wetboek, waarvan de letterlijke inhoud de massale toepassingen niet dekt. Het fenomeen is alles behalve nieuw. Onze moderne geëvolueerde maatschappij is sedert lang de nauwe regelen van ons burgerlijk wetboek ontgroeid. De moderne lezer vindt er op vele plaatsen zijn beeld niet meer in terug. De evolutie en de noodzaak stuwen in het gelukkig breedgeschreven schrift van de wetgever van 30 Ventose jaar XII (21 maart 1804) het bloed van onze eeuw. De wijsheid van de magistratuur — is het praetoriaans recht? — kent de kanalen waarvan de wettelijke bermen, de grenzen vormen van ons recht. Het centraliserende, evenwicht houdende hart van het Hof van Cassatie regelt de golvende stroom.

Dient er derhalve opnieuw gelegifereerd om in de wetgeving op de vennootschappen de constructie te ordenen, die de rechter in de dwerg van de sekwestreer heeft laten opgroeien tot de reus van de voorlopige beheerder, geboren uit dringende noodzaak.

« Plurimae leges, pessima res publica ».

Het recht stelt het goed met de rechterlijke sekwestreer onder de gedaante van de voorlopige beheerder. Mr. Maeyens, in zijn prachtige conferentie, doet de rest: hij zet er de lichtbaken op.

Met onverwijlde spoed heeft hij, in dit kort geding, het voorlopig bewind gevoerd over onze geest, en door zijn innemende persoonlijkheid, over ons hart.

Ook daarom dank ik hem.

Deze beide spreekbeurten werden voorafgegaan door de

Rede van Mr. J. BEELE, voorzitter van de Conferentie der Jonge Balie van Kortrijk

Ik heb de eer en het bijzonder genoegen de talrijke aanwezigen op deze plechtige openingszitting, welkom te heten. — Zo vroeg is deze gesteld geworden, omdat ze als beginpunt van de werking van de Conferentie der Jonge Balie, de uitdrukking is van het inzicht van het Bestuur, om gedurende een zo lang mogelijk gerechtelijk jaar, een intense activiteit te ontwikkelen.

De stimulans daartoe, Mijnheer de Stafhouder, was de sympathie en de levendige steun, welke we mochten ondervinden, vanwege Uzelf en de oudere confraters. U hebt ons in de weinige weken waarin U Uw functie bekleedt, reeds de overtuiging gegeven dat we meer dan ooit op Uw volle steun kunnen rekenen — Het belang dat U stelt in onze plannen en vooruitzichten, veruitwendigt Uw overtuiging, nopens de belangrijke van de plaats welke de Conferentie, in het leven van de Balie is toebedeeld.

Wij zijn verheugd te kunnen verwelkomen, de Heer Voorzitter van de Rechtbank, de Heer Prokureur des Konings, de Heer Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel, de Heer Referendaris, en alle aanwezige Magistraten.

Het contact dat wij kunnen leggen tussen Balie en Magistratuur, buiten de louter professionele omstandigheden, is zeker zeer gelukkig te noemen, en het draagt bij tot een wederzijds begrijpen, dat niet alleen nuttig is, maar eveneens grotendeels de dagelijkse beslomeringen van ons beroep aangenamer maakt.

Ik begroet met vreugde de aanwezige vertegenwoordigers van de vreemde Balies of Konferenties: Mijnheer de Stafhouder Waterblee uit Ieper; de vertegenwoordigers van de Vlaamse Conferentie te Gent;

van de Vlaamse Conferentie te Antwerpen; van de Jonge Balie te Brugge;

C'est avec le plus vif plaisir que je salue à cette séance solennelle de rentrée, les représentants de la Conférence Française de Bruxelles — de la Conférence Française d'Anvers — de la Conférence Libre de Liège — de la Conférence du Jeune Barreau de Namur et de Mons.

Par votre présence — mes chers confrères — vous avez voulu exprimer les sentiments de confraternité et d'amitié, qui lient nos barreaux.

Tenslotte moet ik o.m. verontschuldigen: de Heer Minister Deklerck en de Heer Voorzitter van het Verbond der Advokaten, alsmede de Heer Voorzitter van de Conferentie te Doornik, welke door andere verplichtingen waren weerhouden.

De openingsvergadering, als aanvangspunt van de activiteit der Conferentie, zou eveneens een programmastelling moeten zijn. Ik mag zeer kort zijn: zij die in het verlopen jaar de voordrachten over het bloedonderzoek en over de economische ontwikkeling van West-Vlaanderen hebben bijgewoond, hebben de kwaliteit van deze conferenties kunnen waarderen, en de deelnemers aan de rallye van de Balie en de einde-jaar reis, zullen thans nog met een glimlach aan deze terugdenken. Tussen deze beide uitersten, zullen wij de activiteit van de Conferentie zich verder laten ontwikkelen, en het is slechts onze enige wens dat de trouwe opkomst van alle leden, ons de mogelijkheid moge geven, de uitingen van de werkzaamheid te vermenigvuldigen, en zo divers mogelijk te houden.

De uitnodiging welke U in de eerstvolgende dagen zult ontvangen om deel te nemen aan een geleid bezoek in de uiterst moderne elektriciteitscentrale te Ruijs, zal U daarvan een eerste bewijs brengen.

Er rest me de aangename taak U Mter Mayens, feestredenaar van deze plechtige openingszitting, voor te stellen.

Het is een bewijs van de vitaliteit van de Kortrijkse

Balie, dat zoals het verleden het meestal heeft gekend, een jonge konfrater de openingsrede houdt.

Aansluitend bij de vorige openingsconferenties, waarvan sommige meer louter literair waren gericht, zal het gekozen stevig-juridisch onderwerp, het bewijs brengen van het bestaan bij onze jongere konfraters, van een diepgaand juridische kennis, nevens een brede algemene ontwikkeling.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 31 oktober 1960.

Voorzitter : M. Giroul.

Raadsheer-verslaggever : M. Louveaux.

Advocaat-generaal : M. Delange.

1. Onderhoud van bijzit. — De wet van 30 april 1958 heeft het begrip van het echtelijk huis met betrekking tot de toepasselijkheid van art. 389 S.W. niet gewijzigd.
2. Strafprocesrecht. — Toezending van een nota na sluiting der debatten. — De wederopening van de debatten staat ter beoordeling van de rechter.

1. Hij, die een wet uitlegt, mag van haar wordingsgeschiedenis gebruik maken om de uit haar termen blijvende draagwijdte te bevestigen.

Uit de tekst en de geschiedenis van de wet van 30 april 1958 blijkt eensdeels dat, al wordt de plicht van samenwoning der echtgenoten normaal in de echtelijke verblijfplaats uitgeoefend, de man en de vrouw beiden het recht behouden om in iedere woning van hun echtgenoot, al is het een gelegenheidswoning, ontvangen te worden. Anderdeels werd tijdens de totstandkoming van de wet uitdrukkelijk verklaard, dat het in art. 389 S.W. omschreven wanbedrijf van onderhoud van bijzit in het echtelijk huis zal mogen vastgesteld in iedere plaats waar de echtgenoot kan beschouwd worden als zich te zijner bevestiging bevindend.

2. Wanneer na de sluiting van de debatten een partij een nota wenst over te leggen kan zij te dien einde slechts om een wederopening daarvan verzoeken. De rechter, aan wie tijdens de beraadslaging dergelijke nota wordt voorgelegd, oordeelt soeverein of een wederopening van de debatten opportuun is en in geval hij van mening is, dat hij deze maatregel niet behoeft te treffen, verwerpt hij alleen bedoelde nota uit de procedure.

Locufier t/ Ledoux.

Gelet op het bestreden arrest, op 27 januari 1960 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 387 en 389 van het Strafwetboek, en 213, 229 en 230 van het burgerlijk wetboek,

eerste onderdeel, doordat het Hof van beroep, onder overneming van de redenen van de eerste rechter, zijn beslissing gesteund heeft op een beweerde gelijkheid van de rechten en plichten der echtgenoten welke tegengesproken wordt door de dualiteit van de teksten der artikelen 387 en 389 van het strafwetboek, die door de wet van 30 april 1958 niet gewijzigd zijn :

tweede onderdeel, doordat het Hof van beroep zich ten onrechte gebonden geacht heeft door de uitlegging welke door de commissie voor justitie van de Senaat (Nr 346, zitting 1956-1957) gegeven is,

dan wanneer genoemde commissie, die voorzeker de macht heeft tot interpretatie van de tekst die zij aannam, geen hoedanigheid had om tegelijkertijd de teksten van de artikelen 387 en 389 van het strafwetboek te interpreteren;

derde onderdeel, doordat het Hof van beroep als echtelijk huis beschouwd heeft, na de wet van 30 april 1958, een ander appartement dan de echtelijke verblijfplaats der echtgenoten, vastgesteld door hen in overeenstemming, ofwel door de man ofwel door een rechterlijke beslissing :

Over het tweede en het derde onderdeel :

Overwegende dat aanlegger aanvoert dat de wet van 30 april 1958 als weerslag heeft het begrip « echtelijk huis », voorkomende in artikel 389 van het strafwetboek, te wijzigen; dat hij aldus de draagwijdte van die wet in discussie brengt;

Overwegende dat hij die een wet uitlegt van haar voorbereidende werkzaamheden gebruik mag maken om haar draagwijdte, zoals zij uit haar termen blijkt, te bevestigen;

Overwegende, enerzijds, dat uit de tekst van en de voorbereidende werkzaamheden tot de wet van 30 april 1958 blijkt dat, al wordt de plicht van samenwoning der echtgenoten normaal in de echtelijke verblijfplaats uitgeoefend, de man en de vrouw evenwel allebei het recht behouden om in iedere woning van hun echtgenoot, al is het een gelegenheidswoning, ontvangen te worden;

Dat anderzijds, in de loop van die voorbereidende werkzaamheden, de wetgever uitdrukkelijk verklaard heeft dat het in artikel 389 van het strafwetboek omschreven wanbedrijf van onderhoud van bijzit in het echtelijk huis zal mogen vastgesteld, evenals thans overeenkomstig de uitlegging die door de rechtbank van de woorden « echtelijk huis » verstrekt is, op iedere plaats waar de echtgenoot kan beschouwd worden als zich ten zijner bevestiging bevindende;

Waaruit volgt dat het tweede en het derde onderdeel van het middel naar recht falen;

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat uit het op het tweede en het derde onderdeel verstrekte antwoord blijkt dat het middel in het eerste onderdeel opkomt tegen een in de beslissing ten overvloede gegeven beschouwing en dat dit onderdeel van het middel dienvolgens bij gebrek aan belang niet ontvankelijk is;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de rechten der verdediging,

doordat het hof van beroep, zonder de wederopening van de debatten te gelasten, daaruit een nota verworpen heeft welke door de raadsman van aanlegger tijdens de beraadslaging aan het Hof was gezonden ten antwoord op een documentatie die door het openbaar ministerie op de terechtzitting ingeroepen was en waarvan beklaagde geen kennis had gekregen, zonder trouwens te onderzoeken of beklaagde daarvan had kunnen kennis gekregen hebben,

en doordat het hof van beroep uitdrukkelijk op de interpretatie van het openbaar ministerie gesteund heeft, aldus te dien aanzien het onderzoek van de argumenten van de beklaagde uitsluitende :

Overwegende dat, wanneer een partij wenst na de sluiting van de debatten een nota over te leggen, zij te dien einde slechts om een wederopening daarvan kan verzoeken; dat de rechter aan wie tijdens de beraadslaging dergelijke nota wordt voorgelegd soeverein oordeelt of een wederopening van de debatten opportuun is en, ingeval hij van mening is dat hij deze maatregel niet behoeft te treffen, hij bedoelde nota alleen uit de procedure kan verwerpen;

Over het derde middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet,

Dat het middel niet kan ingewilligd worden;

doordat het Hof van beroep geen antwoord gegeven heeft op het verweermiddel afgeleid hieruit dat de onderzoeksrechter geen regelmatige tegenoverelkaarstelling gelast heeft :

Overwegende dat aanlegger in conclusies vóór het Hof van beroep deed gelden dat de onderzoeksrechter, zich rekenschap ervan gevende dat de gedane vaststellingen ontoereikend waren, aanvullend verrichtingen gelastte, « dat evenwel de confrontatie die hij bevolen had er geen was, vermits er een nieuwe ondervraging van concludent — hier aanlegger — plaats had door de adjunct-commissaris met wie hij had moeten worden geconfronteerd », en dat aanlegster eruit afleidde « dat van de gezamenlijke feiten waarin de eerste rechter een geheel van vermoedens gezien heeft, een verklaring kan gegeven worden welke het misdrijf uitsluit »;

Dat aanlegger mitsdien bij conclusie niet beweerde dat de tegenoverelkaarstelling onregelmatig was, maar dat, wegens het niet tegenover elkaar stellen de bewijselementen die ten blijke van het misdrijf overgelegd werden ontoereikend waren;

Overwegende dat het hof van beroep, door erop te wijzen dat de « vaststellingen welke door de verbalisanten in de loop van een regelmatige huiszoeking gedaan en onder ede bevestigd werden » het misdrijf hebben bewezen, de conclusies van aanlegger op passende wijze beantwoordt;

Dat het middel feitelijke grondslag mist;

Over het vierde middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 8, 9, 11, 71 van het wetboek van strafvordering,

doordat de door de apostil van de onderzoeksrechter van 8 september 1958 gelaste tegenoverelkaarstelling, en evenmin de door hem bevolen opsporing nopens de vrouwenklederen die zich in de bibliotheek bevonden uitgevoerd werden :

Overwegende dat aanlegger niet aanvoert dat het niet uitvoeren van de onderzoeksverrichtingen waarvan in het middel gewag dit onderzoek onwettig maakt;

Overwegende dat de feitenrechter soeverein geoordeeld heeft of de ten deze verenigde bewijselementen volstonden om zijn overtuiging tot stand te brengen;

Dat het middel niet ontvankelijk is;

En overwegende dat de substantiële of op straf van

nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

In zover de voorziening gericht is tegen de over de burgerlijke vordering gewezen beslissing :

Overwegende dat aanlegger geen bijzonder middel doet gelden;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 19 september 1960.

Voorzitter : M. Giroul.

Raadsheer-verslaggever : M. de Waersegger.

Advocaat-generaal : M. Delange.

Verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorvoertuigen. — In verkeer brengen van een motorvoertuig wanneer de verzekering wegens het niet betalen van de premie geschorst is. — Toepasselijkheid van art. 18, par. 1 van de wet van 1 juli 1956.

Valt onder toepassing van art. 18, par. 1 van de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen het feit een motorvoertuig in het verkeer te brengen, hoewel de verzekering gesloten tot dekking van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid, waartoe het aanleiding kan geven, geschorst is tengevolge van het niet voldoen van de premie, zelfs wanneer deze schorsing door de verzekeraar aan de derde benadeelde niet kan tegengeworpen worden.

Gillet.

Gelet op het bestreden arrest, op 5 november 1959 gewezen door het Hof van beroep te Brussel, uitspraak doende als hof op verwijzing;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 2, 11 en 18 van de wet van 1 juli 1959, betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, 1 van het koninklijk besluit van 22 december 1956 dat de datum van inwerkingtreding van evengemelde wet van 1 juli 1956 bepaalt, en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest de tegen aanlegger ingebrachte telastlegging bewezen verklaart, om de redenen dat artikel 3 van de algemene voorwaarden, geldend voor alle op de verzekeringspolis gedekte risico's, bepaalt dat een ongeval hetwelk zich voordoet in de periode van schorsing van de werking der verzekering geen vrijwaring door de verzekeringsmaatschappij kan tot gevolg hebben, dat artikel 2 van de wet van 1 juli 1956 eist dat de burgerrechtelijke aansprakelijkheid waartoe het motorrijtuig aanleiding kan geven door de verzekering zelve gedekt wordt, dat, aangenomen dat de verzekeraar krachtens het eerste lid van artikel 11 aan de benadeelde de schorsing van het contract tengevolge van het niet betalen van de premie niet kan tegenwerpen, daaruit evenwel slechts zou zijn af te leiden dat de rechten van de benadeelde gevrijwaard zijn door een bijzondere bepaling van de wet, doch niet dat de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de verzekerde gedekt blijft naar de eis van artikel 2 en dat het tweede lid van voormeld

artikel 11 overigens de verzekeraar ertoe machtigt zich tegen de verzekeringnemer een recht van verhaal voor te behouden,

dan wanneer de artikelen 2 en 18 van de wet van 1 juli 1956 slechts als wanbedrijf aanmerken het feit dat de eigenaar van een motorrijtuig dit in het verkeer gebracht heeft zonder dat de burgerrechtelijke aansprakelijkheid waartoe het aanleiding kan geven overeenkomstig de bepalingen van de wet van 1 juli 1956 gedekt is, de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van degene die regelmatig een verzekeringscontract gesloten heeft hetwelk onder meer deze aansprakelijkheid dekt, gedekt blijft, krachtens artikel 11 van meergemelde wet van 1 juli 1956 ondanks het niet voldoen van de premiën, de verzekeraar in dergelijk geval ertoe gehouden zijnde de voorschriften van artikel 11 na te leven omdat hij krachtens het verzekeringscontract de ondertekenaar van dat contract als verzekerde aanvaard heeft, alleen de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van diegenen die geen verzekeringscontract aangegaan hebben tot dekking van hun aansprakelijkheid ter zake van het in het verkeer brengen van een motorrijtuig, of van wie het verzekeringscontract overeenkomstig art. 13 van de wet van 1 juli 1956 beëindigd, nietig verklaard, opgezegd of geschorst is, wordt gedekt door aan het verzekeringscontract vreemde wetsbepalingen, waaruit volgt dat ten deze aanleggers' burgerrechtelijke aansprakelijkheid wel degelijk gedekt was door een verzekering die aan de voorschriften van artikel 2 van de wet van 1 juli 1956 voldeed, en dat het bestreden arrest, door aanlegger uit hoofde van overtreding van artikel 18 van deze wet te veroordelen de in het middel aangeduide wetsbepalingen heeft geschonden :

Overwegende dat onder toepassing van artikel 18, paragraaf 1, van de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen valt, het feit dergelijk rijtuig in het verkeer te brengen, hoewel de verzekering gesloten tot dekking van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid waartoe het aanleiding kan geven geschorst is tengevolge van het niet voldoen van de premie, zelfs wanneer deze schorsing door de verzekeraar aan de derde benadeelde niet kan tegengeworpen worden;

Overwegende dat de redenen van het arrest die in het middel aangehaald zijn het bestreden dispositief wettig rechtvaardigen;

Dat het middel naar recht faalt;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 23 mei 1961.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : M.M. Mast en Mees.

Substituut-auditeur-generaal : M. Vander Stichele.

Openbaar Onderwijs. — Verdeling van de ambtsbezigheden. — Bevoegde overheid. — Administratieve rechtshandeling.

1. *De leden van het kabinet van een minister zijn slechts persoonlijke medewerkers en behoren niet tot de administratieve overheden.*
2. *De beslissing die antwoordt op een ingebracht bezwaar, de motieven van de ministeriële beslissing laat kennen en verwijst naar een schrijven van de dienst der wedden, is geen administratieve rechtshandeling in de zin van artikel 9 W. 23 december 1946, daar zij de rechtstoestand van verzoekster niet wijzigd.*

Van den Steen Maria t/ Belgische Staat (Minister van Openbaar Onderwijs).

Arrest nr. 8597.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging :

1. van de beslissing dd. 21 oktober 1959 van de Minister van Openbaar Onderwijs houdende verdeling van de ambtsbezigheden in de lichamelijke opvoeding in de Rijksnormaalschool te Brussel II;

2 van de beslissing dd. 29 oktober 1959 van de directeur van administratie Vanden Herrewegen, houdende afwijzing van de klacht van verzoekster;

Overwegende dat verzoekster houdster is van de akte van lager onderwijzeres (30 juni 1935) en van het diploma van lerares in de lichamelijke opvoeding in een middelbare school of in de vierde graad van het lager onderwijs; dat bij besluit van de Regent van 27 april 1949 is benoemd tot lerares in de lichamelijke opvoeding aan een Rijkslagere en middelbare normaalschool en bij ministerieel besluit van 28 april 1949 in de Rijkslagere en middelbare normaalschool te Brussel II; dat de ambtsbezigheden van verzoekster op 10 september 1959 zes lesuren in de middelbare normaalschool en veertien lesuren in de froebelnormaalschool omvatten; dat overeenkomstig een diensttelegram dd. 22 oktober 1959 de ambtsbezigheden van de leraressen in de lichamelijke opvoeding werden gewijzigd, de opdracht van verzoekster werd vastgesteld op acht lesuren froebelnormaalschool en twaalf lesuren middelbare oefenschool; dat die beslissing op 24 oktober 1959 aan verzoekster is medegedeeld; dat zij op 25 oktober 1959 een bezwaarschrift indiende, en dat de directeur van de administratie Vanden Herrewegen op 29 oktober 1959 haar klacht afwees;

Overwegende, wat de sub 1. bestreden beslissing betreft, dat verzoekster voorhoudt dat zij, na kennisgeving van het administratief dossier, heeft vastgesteld dat de bestreden beslissing niet werd genomen door de Minister van Openbaar Onderwijs, maar door de adjunct-kabinetschef, die tot het nemen van zodanige beslissing niet bevoegd is;

Overwegende dat de bestreden beslissing werd genomen op grond van een voorstel van de bevoegde dienst, vervat in een nota dd. 15 oktober 1959; dat op die nota volgende kanttekening voorkomt : « Akkoord met de regeling voorgesteld door de Adm., de adj.

kabinetschef, (get.) onleesbaar»; dat bij gebrek aan enige andere toelichting hieruit moet worden besloten dat de adjunct-kabinetschef de bestreden beslissing heeft genomen; dat de leden van het kabinet slechts persoonlijke medewerkers van de Minister zijn die hun functie beëindigen wanneer de Minister uit de Regering treedt, en niet tot de administratieve overheden behoren; dat zij derhalve op eigen gezag geen administratieve rechtshandelingen kunnen verrichten; dat diensgevolge het middel van verzoekster gegrond is;

Overwegende dat de sub 2. bestreden beslissing antwoordt op het door verzoekster ingebracht bezwaar, de motieven van de ministeriële beslissing laat kennen en, wat de wedderegeling van verzoekster betreft, verwijst naar een schrijven van de Dienst van de wedden; dat zij geen administratieve rechtshandeling is in de zin van artikel 9 van de wet van 23 december 1946, daar zij niet van zodanige aard is dat zij de rechtstoestand van verzoekster wijzigt; dat derhalve het beroep, voor zover het strekt tot vernietiging van de «beslissing dd. 29 oktober 1959 van de directeur van administratie Vanden Herrewegen», niet ontvankelijk is;

Besluit :

Artikel 1.

De beslissing genomen op het voorstel dd. 15 oktober 1959 van de administratieve dienst van het Ministerie van Openbaar Onderwijs is vernietigd.

Artikel 2.

Het beroep is voor het overige verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

8e Kamer. — 13 december 1958.

Voorzitter : M. Michielssens.

Raadsheren : M.M. Beeckmans de Westmeerbeek en Paës.

Advocaat-generaal : M. Richard.

Advocaten : Mrs. Monette en Van Nieuwerburgh.

1. *Vertegenwoordiging in rechten van verenigingen van onderlinge verzekeringen. — Bepaling van art. 2, lid 2, van de wet van 11 juni 1874 niet van openbare orde.*

2. *Begrip der grove schuld in de zin van art. 16 der wet van 11 juni 1874.*

1. *De bepaling van art. 2, lid 2 van de wet van 11 juni 1874 op de verzekeringen, luidende, dat de verenigingen van onderlinge verzekeringen in rechten door hun bestuurders vertegenwoordigd worden, is niet van openbare orde. Deze verenigingen mogen geldig door hun beheerraad in rechte vertegenwoordigd worden wanneer de statuten dit toelaten.*

2. *Het wordt algemeen aanvaard, dat de grove schuld volgens art. 16 van de wet op de verzekeringen een fout moet opleveren, die met het bedrog of met een opzettelijke daad gelijkstaat.*

Een grove fout is degene, waarvan de dader zich bewust was of moest bewust zijn, dat zij het risico boven het door het kontrakt voorziene zou verzuimen.

Onderlinge Verzekeringsmaatschappij
«De Voorzienigheid» t/ Van der Donck.

Gezien, in behoorlijke vorm voorgelegd, het vonnis waartegen beroep, op 13 juni 1957 uitgesproken door de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen en betekend op 9 juli 1957, alsook de akte van beroep van 6 september 1957;

Overwegende dat het beroep regelmatig naar de vorm en in de wettelijke termijn ingesteld werd;

Overwegende dat de eis, luidens exploit van 8 maart 1957, door Van der Donck ingeleid, ertoe strekt de maatschappij van onderlinge verzekering «De Voorzienigheid» te horen veroordelen om te betalen de som van 370373 F en uitvoering van een verzekeringspolis van burgerlijke verantwoordelijkheid op 4 juli 1949 gesloten,

Dat deze vordering voortvloeit uit het feit dat Van der Donck veroordeeld werd door vonnis op 23 januari 1957 gevelde door de correctionele rechtbank te Antwerpen tot een boete alsook tot betaling ten titel van schadevergoeding, van een som van 370373 F aan de burgerlijke partijen wegens onvrijwillige doding van de werklieden Asselbergh Hendrik en Vercammen Albert; op 21 maart 1956, tijdens de opbouw van een huis, gelegen Haantjeslei 195, te Antwerpen;

Over de ontvankelijkheid van het beroep :

Overwegende dat geïntimeerde de niet-ontvankelijkheid van het beroep opwerpt, om reden van : enerzijds de nietigheid van de akte van beroep wegens onbevoegdheid van de beheerraad van appellante die in gezegde akte verklaart de maatschappij in rechte te vertegenwoordigen, en anderzijds de berusting in het bestreden vonnis;

Wat de nietigheid der akte van beroep betreft :

Overwegende dat geïntimeerde zijn exceptie steunt op art. 2, alinea 2 der wet van 11 juni 1874, dat beschikt dat de maatschappijen van onderlinge verzekering in rechte door hun bestuurder vertegenwoordigd worden;

Dat geïntimeerde ten onrechte hieruit afleidt dat de wetgever de bevoegdheid om in rechte te treden uitsluitelijk aan de directeurs heeft toegekend, keuze die, volgens zijn stelling, niet anders kan uitgelegd worden dan als uitsluiting van de beheerders;

Overwegende dat deze stelling in rechte en in feite verkeerd is;

Overwegende inderdaad dat een maatschappij van onderlinge verzekering, die met een doel van onderlinge medehulp gesticht wordt — wat elk winstbejag uitsluit — principieel een burgerlijk karakter bezit;

Dat het burgerlijk of handelskarakter van een maatschappij van onderlinge verzekering uiteindelijk afhankelijk is van het doel der maatschappij en van de handelingen of verrichtingen die het voorwerp dezer laatste uitmaken (Verbr. 15 april 1943 - Pas 1943, 142);

Overwegende dat, te dien opzichte, de juridische personaliteit der maatschappij met deze van haar leden niet dient verward, en dus het doel van een maatschappij van onderlinge verzekering het burgerlijk karakter kan blijven behouden, alhoewel zij tussen handelaars ware gesticht, om reden dat de onderlinge verzekering geen objectieve handelsakte is, mits de jaarlijkse rekening der maatschappij — ofschoon winsten verliesrekening betiteld — tot enig doel heeft te bepalen welke sommen gebeurlijk terug aan de vennoten worden uitgekeerd als zijnde te veel geïnd voor de premie, zoals de uitslag bewijzen zou;

Overwegende dat geen twijfel nopens het burgerlijk

karakter van appellante bestaat, vermits art. 61 haar standregels stipt dergelijke teruggave van een gebeurlijk batig slot der maatschappelijke rekening voorziet (cfr Brussel 18 juli 1911 - Pas 1911 - II - 309);

Overwegende dat de voorbereidende werken van art. 2 der wet van 11 juni 1875 (Parl. besprek. Zitting 1872-1873 - bladz. 295 tot 298) laten blijken dat dit artikel een oplossing heeft gegeven aan een toestand die tot die tijd onontwarbaar kon voorkomen; dat inderdaad de rechtsvorderingen der maatschappijen van onderlinge verzekering door hun directeurs ingesteld, niet ontvankelijk waren verklaard, om reden dat deze maatschappijen geen juridische personaliteit bezaten;

Overwegende dus dat de beschikking van art. 2 der wet van 11 juni 1874 toegelaten heeft dat de last om de algemeenheid der vennoten in rechte te vertegenwoordigen, wettelijk door de maatschappijen van onderlinge verzekering aan hun directeur gegeven zij;

Overwegende dat alinea 2 van art. 2 zijn oorsprong vindt in deze vroegere gewoonte van een tijdvak waarin de directeur het orgaan en niet de aangestelde was der maatschappij;

Dat ook dient opgemerkt dat alinea 1 van dit artikel beschikt dat de maatschappijen van onderlinge verzekering worden beheerd door hun reglementen, door de algemene grondbeginsels van het recht en door de bepalingen van de tegenwoordige titel, voor zover zij niet met deze soorten van verzekeringen onverenigbaar zijn;

Overwegende dat hieruit blijkt dat de beschikking van art. 2 alinea 2 niet van openbare orde is en dat de maatschappij van onderlinge verzekering geldig door haar beheerraad in rechte mag vertegenwoordigd worden, wanneer de standregels zulks toelaten;

Dat uit de standregels van appellante blijkt dat de beheerraad de machtiging om in rechte te verschijnen verleent (art. 41, al. 2); dat de beheerraad het recht heeft « een van zijn leden » de macht te verlenen om de vennootschap in rechte te vertegenwoordigen (art. 44, al. 5);

Overwegende dat de directeur — die geen ander orgaan is der maatschappij — geen noodzakelijke vertegenwoordiger in rechte is der maatschappij en te dien opzichte geen rechten meer kan hebben dan deze die hem door de beheerraad worden verleend (standregels artt. 39, 43, 44, 45);

Overwegende dat uit het voorgaande blijkt dat het middel uit de nietigheid der akte van beroep getrokken niet gegrond is;

Wat de berusting in het bestreden vonnis betreft :

Overwegende dat geïntimeerde de berusting van appellante in het bestreden vonnis opwierp, reden afgeleid uit het feit dat appellante op 5 december 1957 een bedrag van 398751,50 F aan de rechthebbende van Asselbergh uitkeerde, alhoewel het vonnis niet uitvoerbaar was en appellante tot deze betaling geenszins gedwongen werd;

Maar overwegende dat in het kwijtschrift van 29 november 1957, dat deze betaling vaststelde, nauwkeurige voorbehouden gedaan werden; dat hierin namelijk verklaard werd dat deze betaling niet zou kunnen ingeroepen worden als een instemming met het vonnis, of als een verzaking aan het beroep, en overigens dat appellante gesubrogeerd was in alle rechten van rechthebbende zowel ten overstaan van Van der Donck Alfons als tegenover de bouwmeester en de eigenares van het ingestorte eigendom;

Overwegende dat uit het voorgaande blijkt dat het middel uit de berusting in het bestreden vonnis getrokken niet gegrond is;

Overwegende dus dat het beroep ontvankelijk dient verklaard;

Ten grondie :

Overwegende dat op 21 maart 1956 gedurende het opbouwen — door geïntimeerde — van een huis gelegen Haantjeslei 195 te Antwerpen, de kroonlijst losraakte en omlaag stortte met de stelling van hangladders waarop de werklieden Asselbergh en Verammen hadden plaats genomen; dat beiden naar beneden vielen en onder de betonnen kroonlijst werden verpletterd, waarbij zij het leven verloren;

Overwegende dat uit het verslag van de door de onderzoeksrechter aangestelde deskundige blijkt dat de werken, en namelijk de bewuste kroonlijst niet uitgevoerd werden zoals voorzien in het plan van de bouwmeester en in het ingediende en goedgekeurde plan;

Overwegende dat het werk niet uitgevoerd werd onder controle en toezicht van een architect, alhoewel deze controle opgelegd wordt door de wet van 20 februari 1939; dat enkel beroep op een bouwmeester werd gedaan voor het opstellen van het plan;

Overwegende dat appellante zich op art. 16 der wet van 11 juni 1874 beroept, om te beweren dat, daar de daden van geïntimeerde een zware fout uitmaken, zij van hare contractuele verbintenissen vrijgesteld is;

Overwegende dat appellante doet gelden dat de zware fout van geïntimeerde bewezen is door het feit dat hij afgeweken is van de plans van de architect en dat geïntimeerde op de hoogte niet was der grondbeginselen van zijn beroep en dat de wijze waarop hij gebouwd heeft zeer gevaarlijk was;

Maar overwegende dat het algemeen aangenomen wordt dat de zware fout — waardoor de verzekeraar ontlast zou zijn — een fout is die met het bedrog of een opzettelijke daad kan gelijkgesteld worden;

Dat deze fout, in de zin dezer wettelijke beschikking, degene is waaraan de dader bewust was of moest bewust zijn dat zij een verergering van het risico boven de voorzieningen van het contract zou medebrengen;

Overwegende dat in onderhavig geval niet dient besloten dat geïntimeerde bewust was of bewust moest zijn dat het ongeval zich zou voordoen met de gevolgen eraan verbonden;

Overwegende dat hier dient opgemerkt dat indien geïntimeerde in beide hoedanigheden van vennoot en van verzekerde door appellante aanvaard werd, deze laatste ertoe gehouden was ingevolge art. 10 der statuten zich te vergewissen of de voorgestelde persoon het minimum van kennissen bezat om de benaming van aannemer te kunnen dragen, en bouwwerken uit te voeren;

Overwegende dat de bewijsvoering die appellante wil afleiden uit de wijze van bevestiging der stelhaken en der stelling van hangladders niet kan weerhouden worden om reden dat deze feiten ter zake niet beslissend zijn geweest;

Overwegende dat het beroep als ongegrond voorkomt.

Om deze redenen :

Het Hof,

Gezien art. 24 der wet van 15 juni 1935,

Gehoord de Heer Advocaat Generaal Richard in zijn eensluidend advies over de ontvankelijkheid van het beroep in openbare zitting gegeven;

Ontvangt het beroep, bevestigt het bestreden vonnis; Veroordeelt appellante tot de kosten van beroep.

NOOT: In verband met het in vorenstaand arrest geformuleerde over de gelijkstelling van de grove fout en het bedrog verg. o.a. Hayoit de Termicourt, Bedrog en grove schuld op het stuk van de niet nakoming van contracten, R.W. 1957-58, 65 v; Cass. 25 september 1959, R.W. 1959-60, 1255; Pas 1960, I, 113, met de conclusies van advocaat-generaal Mahaux: Revue critique de jurisprudence belge, 1960, 5, met noot van Jean Dabin; Cass. 5 januari 1961, R.W. 1960-61, 1670.

HOF VAN BEROEP TE LUIK

25 maart 1959.

Voorzitter: M. Goffinet.

Raadsheren: M.M. Van Hamont en de Schaetsen.

Advocaat-generaal: M. Kellens.

Advocaten: Mrs. Beelen, Thoné en Stas.

Vatbaarheid voor hoger beroep. — Vordering tot volstorting door vennoten van de aandelen. — Schatting van de eis. — Bedrag van de door het geheel der gedagvaarde vennoten te storten aandelen.

De oorzaak van een eis tot volstorting door vennoten van de aandelen is ongetwijfeld te vinden in het juridisch feit van de overeenkomst van de vennoten die beslisten een vennootschap te stichten; de verbintenis die ieder van hen op zich nam een zeker aantal aandelen te onderschrijven en dus te betalen, is enkel een bijkomend bestanddeel dezer overeenkomst.

Vermits, bijgevolg, de eis, alhoewel ingeleid onder verscheidene punten, slechts één oorzaak heeft, en de gecumuleerde punten het bedrag van 25.000 frank overschrijden, zijn de beroepen door de gedagvaarde vennoten ingesteld, ontvankelijk.

A. Heylen, M. Vastmans, W. Vastmans en Verheyen t/ N.M.B.S.

Na over de zaak beraadslaagd te hebben, de zetel regelmatig samengesteld zijnde, geeft de heer Voorzitter in openbare zitting en in de nederlandse taal, lezing van het volgende arrest:

Gelet op het vonnis der Rechtbank van Eerste Aanleg te Tongeren dd. 27 juni 1958;

Overwegende dat de beroepen tegen dit vonnis gericht, regelmatig zijn naar de vorm, en tijdig werden ingesteld;

Overwegende dat de ontvankelijkheid van die beroepen niet betwist wordt, en dat er geen gronden van niet-ontvankelijkheid voorhanden zijn;

Overwegende dat de oorspronkelijke eis, ingeleid door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, schuldeisers der P.V.B.A. Vastmans voor een bedrag van 36.804,28 fr., tot doel heeft de vier appellanten, vennoten van bewuste P.V.B.A., te horen veroordelen, het saldo van de door hen onderschreven aandelen aan te zuiveren; dat zij de volgende bedragen nog te storten hebben: Vastmans Mathieu 14.500 fr., Vastmans Willem 15.000 fr., Heylen 15.000 fr., Verheyen 150 fr.

Overwegende dat de eerste rechter deze eis inge-

willigd heeft, begaande nochtans een materiële mis-sing betreffende de bedragen te betalen door Verheyen en Heylen;

Overwegende dat geïntimeerde de onontvankelijkheid van de beroepen « defectu summae » inroept om reden dat volgens haar, de eis ingesteld tegenover ieder der appellanten afhangt van een afzonderlijke oorzaak of titel, deze titel zijnde de onderschrijving van ieder hunner aan de aandelen van de P.V.B.A., en om reden dat de vordering tegenover ieder der appellanten, de som van 25.000 fr. niet bereikt;

Overwegende dat volgens Bontemps, T. II, blz. 754 nr. 2, de oorzaak van een eis niets anders is dan het voortbrengend feit van de verbintenis; in andere woorden, de oorzaak of titel, hetzij contract of quasi-contract, het juridisch feit dat dient als onmiddellijke grondslag aan de eis (zie ook: Cass. 22-3-1900, Pas. I, 187);

Overwegende dat in onderhavig geval, de oorzaak van de eis ongetwijfeld te vinden is in het juridisch feit van de overeenkomst van de vennoten die beslisten een P.V.B.A. te stichten, en dat in tegenstrijd met wat voorgehouden wordt door geïntimeerde, de verbintenis die ieder van hen op zich nam een zeker aantal aandelen te onderschrijven, en dus te betalen, enkel een bijkomend bestanddeel is dezer overeenkomst;

Overwegende dat de beroepen bijgevolg ontvankelijk zijn, vermits de eis, alhoewel ingeleid onder verscheidene punten, slechts een oorzaak heeft, en de punten gecumuleerd zijnde, het bedrag van 25.000 fr. overschreden wordt (artikel 23 der wet op de bevoegdheid);

Overwegende dat ten bate ener goede rechtsbedeling de zaken onder nrs. 9367 en 9446 dienen samengevoegd te worden;

Om deze redenen:

Het Hof, uitspraak doende in openbare zitting en op tegenspraak;

Gelet op artikel 24 der Wet van 15 juni 1935;

Gehoord de heer advocaat-generaal Kellens in zijn eensluidend advies;

Voegt samen de zaken onder nr. 9367 en 9446 van de rol;

Ontvangt de hogere beroepen en stelt de zaak op de zitting van teneinde behandeling ten gronde.

Kosten voorbehouden.

HOF VAN BEROEP TE LUIK

8 maart 1961.

Voorzitter: M. Goffinet.

Raadsheren: M.M. Van Hamont en de Schaetsen.

Advocaten: Mrs. Beelen, Thoné en Stas.

1. **Handelsvennootschappen. — Ontbinding. — Nietigheid van de ontbindingsakte. — Nietigheid niet ingevolge een afzonderlijk geding uitgesproken. — Mogelijkheid bij wijze van verdedigingsstelsel ingeroepen te worden.**
2. **Handelsvennootschappen. — Ontbinding. — Nietigheid van de ontbindingsakte. — Mogelijkheid door een schuldeiser van de vennootschap ingeroepen te worden.**
3. **Mededeling van de processtukken. — Artikel 188 Rv. — Geen verplichting de stukken te betekenen.**
4. **Gerechtelijke schuldvergelijking. — Betwistbare**

schuldvordering. — Schuldvergelijking niet aanvaardbaar.

1. *De nietigheid van een ontbindingsakte moet niet uitgesproken geweest zijn ingevolge een afzonderlijk geding; het volstaat dat zij bij wijze van verdedigingsstelsel ingeroepen zou worden.*
2. *De partij handelende in haar hoedanigheid van schuldeiseres van een vennootschap is gewettigd de nietigheid van de ontbindingsakte van die vennootschap in te roepen.*
3. *Artikel 188 eist niet dat de processtukken zouden betekend, maar enkel medegedeeld worden en legt zelf de formele verplichting ervan niet op.*
4. *Wanneer een schuld betwistbaar is, dan is de schuldvergelijking niet aanvaardbaar.*

Heylen, Vastmans en Verheyen t/ N.M.B.S.

Na over de zaak beraadslaagd te hebben, de Zetel regelmatig samengesteld zijnde, geeft de Heer Voorzitter in openbare zitting en in de Nederlandse taal lezing van het volgende arrest:

Gelet op het vonnis van 27 juni 1958, door de Burgerlijke Rechtbank van Tongeren gewezen;

Herzien het arrest dezer Kamer dd. 25 maart 1959, waarbij de hogere beroepen tegen voormeld vonnis ontvankelijk verklaard en de partijen aangezocht te besluiten ten gronde;

Gelet op de neergelegde besluiten;

Overwegende dat tegen de oorspronkelijke vordering van geïntimeerde, strekkende tot de volstorting der door de verschillende deelgenoten onderschreven aandelen der P.V.B.A. Vastmans, appellanten de vijfjarige verjaring, voorzien door artikel 194 der wet op de handelsvennootschappen, inroepen;

Overwegende dat geïntimeerde zijnerzijds de nietigheid opwerpt van de ontbinding van gezegde vennootschap, dewelke volgens haar, niet als vertrekpunt mag dienen van de door de appellanten ingeroepen verjaring;

Overwegende dat bewuste ontbinding plaats greep bij akte, verleden voor Notaris Indekeu te Neeroeteren en gepubliceerd in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad den 3 oktober 1942, waarin vastgesteld werd dat een buitengewone algemene vergadering der aandeelhouders werd bijeengeroepen teneinde te beraadslagen over de vroegtijdige ontbinding en de onmiddellijke in vereffeningstelling der maatschappij.

Overwegende dat de beslissing in deze zin getroffen werd bij algemene stemmen der drie aanwezige vennoten op de vier bestaande, vertegenwoordigende twee honderd aandelen op de driehonderd bestaande;

Overwegende dat het geloof, gehecht aan de authentieke akten opzichts de rechtzinnigheid der erin vermelde juridische feiten enkel verschuldigd is in zover het tegenovergestelde niet zou bewezen zijn; (Cass. Fr. 10-1-1900, Sirey 1904, I, 270; Cass. 22-3-1915, Pass. 1916, I, 224; Rép. Prat. Dr. Belg. V° Preuve nos. 116-118);

Overwegende dat het voor de hand ligt dat de beraadslaging van de algemene vergadering der aandeelhouders de door artikelen 70 en 76 der wet op de handelsvennootschappen niet geëerbiedigd heeft, of minstens dat zij niet bij machte was de door deze wetsbepalingen voorziene meerderheden te bereiken;

Overwegende immers dat deze beslissing moest getroffen worden bij de drie vierden der stemmen op de tweehonderd vertegenwoordigende aandelen, hetzij honderdvijftig, als wanneer de drie aanwezige ven-

noten slechts gerechtigd waren te stemmen als volgt: Vastmans Mathieu en Vastmans Willem ieder voor een vijfde der bestaande aandelen, hetzij zestig aandelen, en Verheyen voor een enkel aandeel, samen honderd een en twintig stemmen;

Overwegende dus, dat de ontbindingsakte nietig is bij gemis aan een essentieel bestanddeel;

Overwegende dat in tegenstelling met wat door beroepers voorgehouden wordt, de nietigheid niet moet uitgesproken geweest zijn ingevolge een afzonderlijk geding, dat het volstaat dat zij bij wijze van verdedigingsstelsel ingeroepen zou worden (De Page, T. II, n° 784 al. 2 en C 3° al. 4; Van Rijn, Dr. D. (al. I, 720); dat geïntimeerde gewettigd is aldus te handelen in hare hoedanigheid van schuldeiseres van de maatschappij;

Overwegende dat appellanten het bewijs niet leveren dat de schuldvordering van geïntimeerde tegenover de P.V.B.A. of tegen de vennoten verjaard zou zijn;

Overwegende dat appellant Heylen voorhoudt dat het arrest van 25 maart 1959, bekrachtigde het vonnis van 27 juni 1958, de oorspronkelijke eis van geïntimeerde tegenover de P.V.B.A. Vastmans inwilligde, hem niet zou tegenstelbaar zijn om reden dat hij er nooit officieel kennis van kreeg en vraagt dat dit proceduurstuk uit de debatten zou geweerd worden;

Overwegende, onafgezien van het feit, dat men bezwaarlijk kan aannemen dat een vennoot van de P.V.B.A. geen kennis zou gehad hebben van een beslissing deze vennootschap aanbelangende, men met de eerste rechter moet oordelen dat artikel 188 wetboek burgerlijk recht, niet eist dat de processtukken zouden betekend, maar enkel meegedeeld worden en zelf de formele verplichting ervan niet oplegt;

Overwegende dat appellant, in zijn besluiten van eerste instantie wel impliciet bekend dat hij bewust arrest minstens in mededeling gehad heeft; dat er bijgevolg geen reden voorhanden is om het uit de debatten te verwijderen;

Overwegende eindelijk, dat dezelfde appellant de schuldvergelijking inroept beweerende niets meer verschuldigd te zijn aan de P.V.B.A. Vastmans om reden dat hij recht zou hebben op niet betaalde maandwedden voor opmaken van plans, bestekken en onkosten, pretentie gesteund op een zogezegd contact dagtekenende van vóór de stichting van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid;

Overwegende dat de eenvoudige beschrijving van de eis van appellant genoegzaam aantoonde dat men hier te doen heeft met een schuldvordering die op zijn minst gesproken betwistbaar is; dat in dergelijke omstandigheden de gerechtelijke schuldvergelijking niet aanvaardbaar is;

Overwegende dat de drie andere beroepers, in subsidiaire orde, een opwerping doen betreffende de berekening en indeling der diverse schulden van beroepers, die volgens hen in de inleidende dagvaarding gans willikeurig zou aangehaald geworden zijn;

Overwegende dat, behoudens een missing dewelke in het beschikkend gedeelte van dit arrest zal hersteld worden, het standpunt van geïntimeerde, ingewilligd door de eerste Rechter niet willekeurig aangehaald is geworden, wel integendeel, daar het steunt op een onderzoek ingesteld door het Hoog Comité van Toezicht, zich zelf steunende op het onderhoor van de zogezegde vereffenaar der Personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, de Heer Vastmans, 't is te zeggen een der beroepers;

Overwegende dat het in het oog springt dat indien de conclusies van gezegd Comité niet met de waarheid strookten, het aan beroeper zeer gemakkelijk zou zijn dit te bewijzen aan de hand van de gemeenschappelijke

boeken die zij bezitten, dat zij dit niet pogen te doen;

Om deze redenen :

Het Hof, uitspraak diende in openbare zitting en op tegenspraak;

Gelet op artikel 34 der wet van 15 juni 1935.

Het arrest van 25 maart 1959 uitwerkende;

Verklaart de oorspronkelijke schuldvordering van geïntimeerde opzichts appellanten ontvankelijk en gegrond;

Dienvolgens bekrachtigd het vonnis « a quo » van 27 juni 1958 der burgerlijke rechtbank van Tongeren, in al zijn schikkingen, behalve wat betreft een materiële vergissing in het dispositief geslopen, zegt dat het dispositief zal verbeterd worden als volgt :

De regel van het tweede alinea beginnende met de woorden « honderd vijftig » en eindigende met de woorden « duizend frank » wordt vervangen door de woorden « vijftien duizend frank en de vierde honderd vijftig frank ».

Verwijst beroepers in de kosten van hun beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 13 april 1961.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Santenaire en Beeckman.

Advocaat-generaal : M. Matthijs.

Advocaten : Mrs. André Orban (Dendermonde) en Cooremans (Zelee).

1. Militaire pensioenen. — Toekenning (artt. 1 en 4 W. v. 9 maart 1953 en Regentsbesluit van 5 oktober 1948). — Gemeen recht. — Toepassing. — Uitsluiting : schadeberokkend feit door de militaire dienst voorgevallen. — Opsporingsplicht van de rechter.
2. Vergoedingspensioenen. — Administratieve commissies (arrt. 45 - 48 Regentesbesluit van 5 oktober 1948). — Regeling van de procedure. — Vreemd aan de gemeenrechtelijke rechtspleging. — Toekenning van pensioen. — Uitwerksel.
3. Militair. — Onvrijwillig lichamelijke letsel veroorzaakt aan wapenmakker tijdens middagmaal van hun militaire eenheid. — Onrechtmatige daad aan militaire dienstverrichting vreemd. — Toepassing van het gemeen recht (art. 1382 B.W.).

1. Art. 4 der wet van 9 maart 1953 op de militaire pensioenen vindt slechts toepassing binnen de perken van art. 1 dezer wet; dienvolgens, wordt de toepassing van het gemeen recht geenszins ontzenuwd door de toekenning aan militairen of rechthebbenden van het pensioen, op grond van voormelde wetsbepalingen en van het coördinerend Regentesbesluit van 5 oktober 1948, tenzij wanneer het schadeveroorzakend feit o.m. door de militaire dienst is voorgevallen.

De rechter kan bijgevolg op die grond slechts de toepassing van het gemeen recht weigeren, mits zelf na te gaan en vast te stellen dat de voorwaarden van de exceptie verenigd zijn; hij mag dus onderzoeken of het schadelijk feit, grondslag van de gemeenrechtelijke eis, al dan niet door het feit van de militaire dienst is ontstaan.

2. Terwijl alleen de administratieve commissies voorzien bij artt. 45-48 van het Regentesbesluit van 5 oktober 1948 op de vergoedingspensioenen ermede be-

last worden de werkelijkheid van de wettelijk vereiste voorwaarden tot pensioenverlening te onderzoeken, betreft deze regeling enkel de aldaar ingerichte procedure, doch geenszins de gemeenrechtelijke rechtspleging om, op grond van art. 1382 B.W., vergoeding wegens een schadeberokkende daad te bekomen; de administratieve toekenning van het pensioen doet derhalve van de geldigheidsvoorwaarden van de exceptie t.o.v. het gemeen recht niet blijken.

3. Is aan een militaire dienstverrichting volkomen vreemd, en geeft dan ook aanleiding tot een vordering tot schadeloosstelling uit onrechtmatige daad, op grond van art. 1382 B.W., het feit dat een militair gedurende de dienst van het middagmaal van zijn militaire eenheid, terwijl hij dronken is en misnoegd doet terwille van zijn rantsoen, zijn gevulde eetketel wegwerpt, en onder de eetketel van zijn wapenmakker een slag toebrengt, met het gevolg dat laatstgenoemde door zijn eigen eetvork in het oog wordt gekwetst.

Ongegrond is het voor te houden dat de onvrijwillig door de militair gedurende de dienst gepleegde schadelijke daad noodzakelijk en louterweg wegens haar kenmerk van onvrijwilligheid, als een feit van de dienst zou moeten beschouwd worden, terwijl dergelijke onvrijwillig gepleegde daden, naargelang de feiten, evengoed geen dan wel een feit van de dienst kunnen zijn, en het aanvaarden van gevallen van die ene soort geenszins de gevallen van de andere soort onmogelijk maakt.

Roef Louis t/ Lostermans Gaston.

Gezien de gedingstukken, o.m. de uitgifte van het aangevochten vonnis tussen partijen op tegenstraak verleend door de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, zetelend in burgerlijke zaken, op 14 januari 1959;

O. dat het hoofdberoep en het incidenteel beroep tijdig en regelmatig voorkomen;

O. dat, nopens geïntimeerde's eis tegen de appellant, de eerste rechter oordeelkundig heeft beslist voor de redenen die het Hof overneemt;

O. dat de appellant vruchteloos blijft voorhouden dat geïntimeerde's eis niet zou ontvankelijk zijn op grond van art. 1 en 4 van de wet van 9-3-1953 en artikel 1 van het coördinerend regentsbesluit van 5-10-1948;

dat enerzijds, de geïntimeerde de vergoeding nastreeft van schade hem door appellant's foutief misdrijf veroorzaakt (art. 1382 B.W.);

dat, anderzijds, het art. 4 van de wet van 9 maart 1953 slechts toepassing vindt binnen de perken van het art. 1 van dezelfde wet; dat bijgevolg het pensioen, doorheen die artikelen op grond van coördinerend regentsbesluit van 5 oktober 1948 aan militairen of rechthebbenden toegekend, de toepassing van het gemeen recht niet zal ontzenuwen tenzij wanneer het schadeveroorzakend feit onder meer door de militaire dienst is voorgevallen;

dat de rechter bijgevolg op die grond slechts de toepassing van het gemeen recht kan weigeren mits zelf na te gaan en vast te stellen dat de voorwaarden van de exceptie verenigd zijn; dat hij bijgevolg onderzoeken mag of het schadelijk feit, grondslag van de gemeenrechtelijke eis, al dan niet door het feit van de militaire dienst is ontstaan;

dat — waar alleen de administratieve commissies van het regentsbesluit van 5 oktober 1948 gelast zijn

om de werkelijkheid van de wettelijk vereiste voorwaarden tot pensioenverlening te onderzoeken — dit slechts de aldaar ingerichte procedure betreft en geenszins de gemeenrechtelijke rechtspleging om, op grond van art. 1382 B.W., vergoeding uit hoofde van een schadeveroorzakende daad te bekomen; dat bijgevolg de administratieve toekenning van het pensioen de geldigheidsvoorwaarden van de exceptie ten opzichte van het gemeen recht niet doet blijken;

O. dat appellant's schadeveroorzakende daad erin heeft bestaan dat hij, op 10 november 1956, te Robertville, gedurende de dienst van het middageten van zijn militaire eenheid in dronkenschap verkeerde, misnoegd deed terwille van zijn rantsoen, zijn gevulde eetketel verscheidene meters ver wegwierp, op de geïntimeerde ging en onder dezès eetketel een slag toebreacht met het gevolg dat laatstgenoemde door zijn eigen vork in het oog werd gekwetst; dat, aan de hand van de strafrechtelijke veroordeling, door de Krijgsraad, die feiten als openbare dronkenschap en onvrijwillige slagen en verwondingen dienen beschouwd;

dat evident dit gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, oorzaak van de slagen en de verwonding, in niets het feit van een militaire dienstverrichting is geweest;

dat de appellant ongegrond voorhoudt dat de onvrijwillige schadelijke daad van de militair gedurende de dienst gepleegd noodzakelijk en louterweg wegens haar kenmerk van onvrijwilligheid, als een feit van de dienst zou moeten worden beschouwd; dat immers dergelijke onvrijwillige daden, naargelang de feiten, evengoed geen dan wel een feit van de dienst kunnen zijn; dat het aanvaarden van gevallen van de ene soort geenszins de gevallen van de andere soort onmogelijk stelt;

O. dat de appellant verder niets aanvoert dat niet reeds door de eerste rechter is beantwoord;

dat enkel dient aangestipt dat, waar aangenomen wordt dat appellant's ongeoorloofde daad oorzaak van de schade is geweest, er geen aanleiding meer bestaat om aan de deskundige opdracht te geven nog na te gaan of dat oorzakelijk verband bestaat; dat bovendien voor de partijen het recht moet voorbehouden blijven bij gemeen akkoord een of drie deskundigen naar eigen keuze aan te stellen;

O. dat de geïntimeerde vraagt dat het Hof hem een provisionele vergoeding zou toekennen van 25.000 F, met de vergoedende intresten en de kosten; dat er voldoende zekere gegevens voorhanden zijn om een provisionele vergoeding van twintig duizend frank toe te staan;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935,

Ontvangt het beroep en het incidenteel beroep, verklaart het eerste ongegrond en het tweede gegrond; bevestigt het aangevochten vonnis ten aanzien van de door de geïntimeerde tegen de appellant ingestelde eis mitsdien

1. dat de appellant hier veroordeeld wordt om aan de geïntimeerde ten titel van provisionele schadevergoeding te betalen de som van twintig duizend frank met de vergoedende intresten sedert de datum van het ongeval tot deze van de inleidende dagvaarding en de gerechtelijke intresten van dan af.

2. dat in de deskundige opdracht de woorden « met opdracht de door hem opgelopen verwondingen en haar staat te beschrijven, te zeggen of er enig oorzakelijkheidsverband bestaat tussen zijn toestand en het

hem op 10 november 1956 overgekomen ongeval » vervangen worden door « de door hem bij het ongeval van 10 november 1956 opgelopen slagen en verwondingen en hun toestand te beschrijven »;

3. dat de deskundige aangesteld wordt onverminderd het recht voor de partijen er in gemeen akkoord een of meer anderen aan te duiden;

Veroordeelt de appellant tot de kosten van de aanleg;

Wijst de zaak terug naar de eerste rechter voor verdere behandeling;

Beveelt de afscheiding der kosten ten behoeve van Mr. De Cordier, pleitbezorger, die ter terechtzitting bevestigde de voorschotten te hebben gedaan.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN (zetelend in handelszaken)

19 juni 1959

Voorzitter : M. Driessen.

Rechters : M.M. Winants en Alsteens.

Advokaten : Mrs. Vos en Ruiter.

Wettelijke schuldvergelijking. — Vereiste voor de totstandkoming.

De wettelijke schuldvergelijking moet automatisch en van rechtswege intreden; de contractanten mogen niet actief deelnemen in deze operatie. Een overeenkomst gesloten om een bedrieglijke wettelijke schuldvergelijking tot stand te brengen, kan geen gevolg hebben.

Mr. Vos qq. (faillissement Meur.) t./ N.V. Kredietbank

Gezien de stukken van het geding en namelijk de inleidende dagvaarding van deurwaarder Joseph Wynen te Antwerpen, in datum van 25 oktober 1958;

Overwegende dat de eis strekt tot betaling van acht entwintig duizend honderd zes en zeventig frank voor werken en draperies geleverd door gefailleerde Meur;

Overwegende dat verweerster beweert dat haar schuld gestaafd is door wettelijke schuldvergelijking;

Overwegende dat Meur in staat van faillissement verklaard werd door vonnis van 8 november 1957, en dat het tijdstip waarop hij zijn betalingen gestaakt heeft, bepaald werd op 23 februari 1957;

Overwegende dat de leveringen van Meur gebeurden tijdens de verdachte periode;

Overwegende dat het in de besluiten van verweerster ook niet betwist wordt dat Meur reeds in januari 1957, al zijn schuldeisers in vergadering bijeenriep te Brussel, opdat hem gemak van betaling zou toegestaan worden;

Overwegende dat verweerster hiervan kennis moest hebben; dat zij trouwens op 1 maart 1957, een einde stelde aan het krediet van de gefailleerde;

Overwegende anderzijds dat verweerster, ingevolge dagvaarding van 12 maart 1957, vonnis nam tegen Meur op 11 april 1957 voor een bedrag van acht en twintig duizend zeshonderd vijftig frank en dit vonnis liet betekenen op acht en twintig augustus 1957;

Overwegende dat er in hoofde van verweerster afwezigheid van goede trouw bestaat en zij de wettelijke schuldvergelijking niet kan inroepen;

Dat zij inderdaad door Meur werken liet uitvoeren, omdat zij wist dat haar schuldenaar in een zeer slechte financiële toestand was; dat met de werken

door Meur te laten uitvoeren, zij hoopte haar schuld-vordering door vergelijking te delgen;

Dat de afwezigheid van goede trouw voortvloeit uit het feit dat verweerster, die altijd verschillende firma's voor de in hare kantoren uit te voeren werken deed aanbesteden: (alzo voor de werken in de kantoren Bree, Beringen, Zwartberg, zie brief 16.4.1958), rechtstreeks, zonder aanbesteding en op de prijsaanbieding van Meur alleen, de werken in het kantoor Maaseik deed uitvoeren (zie brief 27.4.1957) op een ogenblik dat zij al vonnis tegen Meur genomen had op 11 april 1957;

Overwegende dat dienvolgens de voorwaarden vereist voor de wettelijke schuldvergelijking niet voorhanden zijn;

Dat de wettelijke schuldvergelijking automatisch en van rechtswege moet intreden; dat zij eist dat de contractanten geen actief deel nemen in deze operatie; en in casu verweerster een overeenkomst sloot om een bedrieglijke wettelijke schuldvergelijking tot stand te brengen (De Page, III, 645, eindaline; Fredricq, VII, blz. 236);

Gezien artikels 2,30 tot 37 en 55 tot 59 van de wet van 15 juni 1935, gewijzigd door de wet van 20 juli 1939;

Om deze redenen:

De Rechtbank, zetelend in handelszaken, en wijzend op tegenspraak:

Veroordeelt verweerster aan aanlegger qualitate qua te betalen de som van acht en twintig duizend honderd zes en zeventig frank, met de wettelijke interesten en de kosten van het geding berekend op zeshonderd dertig frank; niet inbegrepen de kosten van registratie op minuut en van uitgifte van dit vonnis;

VREDEGERECHT TE KONTICH

27 juni 1961.

Plaatsvervangend rechter: Raymond Jacobs.
Advokaten: Mrs. W. Landuyt en E. de Cuyper.

Vordering. — Contractuele afspraken. — Gebiedende wetsbepaling. — Negociëren van hypothecaire geldlening. — Maximale vergoeding van 0,50 %. — Geld voor elke bemiddelaar. — Schattingskosten. — Vergoedingen van de geldschietter aan de bemiddelaar.

Een vordering dient ingewilligd te worden van het ogenblik af, dat ze eensdeels verantwoord is door de contractuele en dus als wet geldende afspraken der partijen en dat ze anderzijds niet ontzenuwd is door een gebiedende wetsbeschikking, die — op het door de partijen bestreken gebied — de contractuele vrijheid uitsluit of vermindert.

Een vergoeding van 0,50 % is het maximum, dat voor het negociëren ener hypothecaire geldlening mag bedongen worden ten gunste van de bemiddelaar en ten laste van de geldopnemer (art. 8 van het koninklijk besluit nr 225 van 7 januari 1936). Die beperking geldt niet alleen voor de zgn. «handlanger» van de geldschietter. Bij gemis aan enig wettelijk voorzien onderscheid, is ze toepasselijk op elke bemiddelaar, hoe men hem ook noeme.

De schattingskosten van de hypothecair te verbinden erven mogen boven de 0,50 %-commissie aan-

gerekend worden en de vergoedingen, die de geldschietter aan de bemiddelaar uitkeert, zijn niet bedoeld door het koninklijk besluit nr 225 van 7 januari 1936, indien zij uiteindelijk niet ten laste van de geldopnemer komen en met name, zo het niet blijkt, dat zij aanleiding geven tot abnormale of alleen maar ongebruikelijke prestaties lastens de geldopnemer.

Tize t/ Bosch-Leysen.

Overwegende dat de aanlegger aanvoert, dat hij op 2 oktober 1959 gelast werd met het bekomen ener hypothecaire lening van 975.000 F ten gunste der verweerders en dat hem een commissiegeld van 1 % toegezegd is geworden op het bekomen bedrag, alsmede de terugbetaling der schattingskosten van de hypothecair te verbinden eigendom;

Overwegende dat hij verder beklemtoont, dat de verweerders door zijn bemiddeling een hypothecaire lening van 825.000 F bekomen hebben en dat hij daarom gerechtigd is de betaling der overeengekomen commissie te eisen en dat hij een bedrag vordert van 4.326 F, dat hij vermindert met een som van 475 F, d.i. het saldo der schattingskosten;

Overwegende dat de aanlegger in wezen zeer blijkbaar niet de betaling vordert van het overeengekomen commissiegeld van 1 % op het door hem bekomen leningsbedrag en dat hij er zich toe beperkt 0,50 % te eisen, te zamen met de fiscale taxe en dat zijn aldus beperkte eis gegrond dient verklaard te worden, vermits het blijkt:

dat een vordering in rechte dient ingewilligd te worden van het ogenblik of dat ze eensdeels verantwoord is door de contractuele en dus als wet geldende afspraken der partijen (art. 1134 B.W.) en dat ze anderzijds niet ontzenuwd is door een gebiedende wetsbeschikking, die — op het door de partijen bestreken gebied — de contractuele vrijheid uitsluit of vermindert;

dat terzake eensdeels de eis van de aanlegger conventioneel verantwoord is, vermits de verweerders zelf bekennen, dat zij dank zij aanleggers bemiddeling de verlangde hypothecaire lening hebben bekomen, zodat principieel de daarvoor bedongen vergoeding dan ook conventioneel eisaar is geworden en de aanlegger dienvolgens gerechtigd is er de betaling van te benaarsstigen;

Dat anderdeels de door de aanlegger nu geëiste vergoeding, zoals het hierboven is gezegd, het maximum niet overtreft, dat — luidens een gebiedende beschikking: art. 8 van het koninklijk besluit nr. 225 dd. 7 januari 1936 — voor het negociëren ener hypothecaire geldbelegging als vergoeding mag bedongen worden ten gunste van de bemiddelaar en ten laste van de geldopnemer;

dat het juridisch onverschillig is te onderzoeken of de aanlegger al dan niet een «handlanger» is van de geldschietter, vermits art. 8 van het genoemde koninklijk besluit op elke bemiddelaar — hoe men hem ook noeme — van toepassing is bij gemis aan enig door de wet geformuleerd onderscheid en het er alleen op aankomt, dat de 0,50 %-vergoeding niet overschreden weze;

dat inderdaad de aangehaalde wetgeving o.m. beoogde de vergoeding, die voor het negociëren ener lening ten laste van de geldopnemer gelegd wordt, te beperken en dat de ingevoerde beperking juridisch geldt, welke ook de hoedanigheid weze van de persoon, die als bemiddelaar is opgetreden, zodat het onverschillig

is of hij in feite al dan niet als de handlanger van de geldschietster dient beschouwd;

Overwegende dat de verweerders aldus dienen veroordeeld te worden tot de betaling der door de aanlegger gevorderde som en zulks eo ipso de afwijzing van hun tegeneis medebrengt, ofschoon het te dien aanzien wel gepast voorkomt er nog de aandacht op te vestigen; dat zij ten onrechte de wederbetaling en alleszins de aanrekening vorderen der kosten van schatting, die zij aan de aanlegger betaalden met het oog op de deskundige beraming der hypotheecaire te verbinden erven, vermits die reële uitgaven ten gunste van een expert niet gedekt zijn door de 0,50 %-commissie, die alleen de normale negocieverplichtingen beoogt te vergoeden;

dat inderdaad de daarvoor bedongen en gemakkelijk te controleren vergoeding ontsnapt aan de normale negocieopdracht van de bemiddelaar en dat zij dus niet mag aangezien worden als een voor de hand liggend middel om te ontsnappen aan de maximale vergoeding van 0,50 %, die op gebiedende manier is gesteld door een tot de openbare orde behorende wet;

dat de verweerders aanvoeren, dat zij alreeds een commissie van 8.250 F betaalden aan een niet in het geding betrokken persoon, die zij als aanleggers werkgever willen doen doorgaan, doch dat de aanlegger die alleen beweerde hoedanigheid ontkent en met reden op grond van art. 1165 B.W. argumenteert, dat hij vreemd blijft aan die tussen derden afgehandelde aangelegenheid;

dat ten slotte gezegd wordt door de verwerende partijen, dat de aanlegger een vergoeding van 16.500 F ontving van de geldschietster, doch dat die kwestie ter zake belangloos is, vermits het zelfs niet bewerd wordt, dat die vergoeding uiteindelijk ten laste van de verweerders zou komen (L. Maingie-R. Feyaerts, Commentaire de l'Arrêté-Royal n° 225 du 7 janvier 1936, Brussel, z.d., p. 143-144);

dat de verweerders overigens niet aanvoeren, dat de hun toegestane hypotheecaire lening hen tot abnormale of alleen maar ongebruikelijke prestaties zou verplichten en dat dienvolgens de vergoeding, die de geldschietster aan de aanlegger zou uitbehaald hebben, ook niet op onrechtstreekse manier de verbintenissen verzaard heeft, die normaal door de hypotheecaire debiteurs worden aangegaan tegenover de geldschietster.

Om deze redenen :

(zonder belang.)

BOEKBESPREKING

Myres S. Mc. Dougal and Associates New Haven (U.S.A.) : « Studies in world public order ». — Yale University Press, 1960, 1.058 blz. (15 dl.)

Dit boek, samengesteld uit verscheidene afzonderlijke studies, vormt een onmisbaar basiswerk voor hen die geloven in de noodzaak van wederaanpassing van het Internationaal Publiek Recht aan de nieuwe wereldmaatschappij.

Professor Myres Mc. Dougal en zijn medewerkers, waaronder als voornaamste H.D. Lasswell, W.T. Burke en R.N. Gardner, trachten de lezer een kritische analyse te brengen van enkele der bijzonderste problemen welke het internationaal rechtsleven op dit ogenblik aanbelangen en welke geen ideale oplossing kunnen vinden indien men zich baseert op de theoriën van

het klassieke Internationaal Publiek Recht, zoals dat der Franse school. De bedoeling van dit werk is het aanbieden van « ... a contextual policy-oriented jurisprudence, postulating as its overriding goal the dignity of man in an increasingly universal public order. » (pg. ix)

Dit theoretisch geraamte der « policy-oriented jurisprudence » — de hoofdtrek der Mc. Dougal school — wordt dan toegepast op actuele konkrete betwistingen in het internationaal recht en de internationale betrekkingen. De interactie tussen de rechtswetenschap enerzijds en de werkelijkheid der politieke en economische omstandigheden anderzijds wordt daarbij in elk der artikels zo succesvol doorgevoerd dat alle studies een ongekende waarde verkrijgen. Dit magistrale toepassen van de grondidee van de school van Alvarez (le nouveau droit international) is samen te vatten in vier punten :

1. In de juridische discipline moet overvloedig gebruik gemaakt worden van de ervaring en de kennis der sociale, economische, en politieke verzueringen en feiten in een bepaalde maatschappij.

2. De interactie tussen sociale, economische en politieke gedragingen en de juridische stabiliteit moet compleet zijn.

3. Elk Nationaal Recht is omvat door het Internationaal Recht daar een juridisch isolationisme onbestaand is.

4. De mensheid moet georganiseerd worden in een juridisch systeem van wereldorde, waarbij maximum voordeel aan iedereen kan toegekend worden.

Door dit opzettelijk nastreven van een vernieuwing en aanpassing van bestaande waarden, eigen aan de Amerikaanse opvatting van het Internationaal Publiek Recht, kan dit werk als een hoogtepunt der jongste internationale rechtsliteratuur beschouwd worden.

De studies zijn ingedeeld in vier sekties, waarvan de eerste betrekking heeft op de methode der school als dusdanig. Belangrijker is het tweede deel waarin de strategie voor een minimum orde en veiligheid behandeld wordt in een aantal artikels zoals « Internationale Dwang », « De Rechten der Individuen in de Wereldgemeenschap ». « Het Charter der Verenigde Naties », e.a. Zeer aktueel is het derde deel betreffende de exploitatie van de hoge zee en haar ondergrond, het rechtskarakter der lucht en het probleem der telegeleide tuigen. Een ietwat utopisch hoofdstuk betreffende een maximale internationale gemeenschap volledig geleid door principes van Internationaal Recht besluit dit vuurwerk van internationale rechtsfilosofie.

Wie enige belangstelling heeft voor het Internationaal Recht en de toekomst van de Internationale Wereldorde vindt in deze studies stof tot nadenken en soms ook een oplossing voor problemen welke ons allen aanbelangen.

Bart De Schutter.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BALIELEVEN

Conferentie van de Jonge Balie te Brugge

De Conferentie van de Jonge Balie te Brugge zal op zaterdag, 21 oktober aanstaande, te 16 uur, in de burgerlijke zittingszaal van het Justitiepaleis te Brugge, haar plechtige openingszitting houden.

De openingsrede zal uitgesproken worden door de Heer G. Verhegge, substituut Prokureur-Generaal bij het Hof van Beroep te Gent, over « Marginale beschouwingen van een gerechtelijke opdracht in Ruanda-Urundi ».

Plechtige openingsvergadering der Conferentie van de Jonge Balie te Kortrijk.

Op zaterdag, 7 oktober l.l., had in het prachtige nieuwe gerechtsgebouw van Kortrijk, de plechtige opening plaats van de Conferentie der Jonge Balie.

De confraters van Kortrijk waren ongeveer voltallig opgekomen en talrijke magistraten, waartussen de Heer Voorzitter van de Rechtbank, de Heer Prokureur des Konings, de Heer Voorzitter der Rechtbank van Koophandel en de Heer Hoofdreferendaris woonden de zitting bij. Ook waren meerdere afgevaardigden der zusterconferenties aanwezig.

Mr. Beele, voorzitter van de Conferentie, verwelkomde de aanwezigen, stippelde de plannen uit voor de aanstaande werking van het genootschap en stelde de feestredenaar Mr. Maeyens voor, die de openingsrede zou houden over het onderwerp « Voorlopig vermogensbeheer en/of sekwesternummer vennootschap ».

De laatste twee jaren waren zuiver literaire aangelegenheden het thema geweest van de openingsconferenties te Kortrijk. Mr. Maeyens week dit jaar hiervan af en had een streng juridisch onderwerp gekozen, dat hij op meesterlijke wijze heeft behandeld.

De vraag wanneer sekwestermaatregelen kunnen bevolen worden ten opzichte van vennootschappen en de mate in dewelke voorlopige bewindvoerders voor het beheer van deze vennootschappen kunnen aangesteld worden, is een probleem dat tot nog toe haast niet onderzocht werd. Het zijn nochtans de oude artikelen van het Burgerlijk Wetboek betreffende het sekwesternummer die als basis dienen voor de zeer verregaande maatregelen die soms door de rechtsmacht bevolen worden betreffende het beheer van vennootschappen.

Mr. Maeyens heeft dit vraagstuk volledig uitgediept; hij heeft het wezen van de sekwesternummermaatregel onderzocht en een uitvoerige speurtocht ondernomen, zowel in de Belgische als in de Franse rechtspraak om na te gaan in welke voorwaarden de rechterlijke beslissingen een eenvoudige sekwesternummermaatregel, die enkel bewaring tot doel had, uitgebreid hebben tot een voorlopig beheer.

De rede van Mr. Maeyens werd een zeer interessante illustratie van een constructie van levend recht. Onze lezers zullen in dit blad de volledige tekst van de rede vinden. De gesproken uiteenzetting was iets minder uitvoerig en werd voorgebracht in een sobere en zakelijke stijl, die ten eerste de aandacht gespannen hield.

Na Mr. Maeyens nam de Heer Stafhouder Claeys het woord om de openingsredenaar geluk te wensen en het voortreffelijk karakter van zijn studie te onderstrepen.

's Avonds had het traditioneel banket plaats in de

Salons Herpels, beroemd als een der tempels van de gastronomie. Het ging er uiterst gezellig toe. De fijnste spijzen werden afgewisseld met allerlei tafelspeeches en het hoogtepunt hiervan was voorzeker de toast van Mr. Van Wonterghem, die met een finesse, de beste acteur waardig, met een paar woorden of enkel met een paar gestes, vele van zijn confraters op treffende wijze wist te typeren. Het jaarlijks « bêtisier » van Mr. De Gryse kende andermaal een uitzonderlijk succes.

Het was een uiterst geslaagde dag en de Conferentie van de Jonge Balie te Kortrijk heeft op uitstekende wijze haar werkzaamheden ingezet.

R. V.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Gemeenterecht : jrg. 1961 - nr. 9 :

Openbare Onderstand. — Boekbespreking. — Aansprakelijkheid der gemeenten. — Belastingen. — Bezoldigingen. — Bouwverlof. — Burgemeester. — Kiezerslijsten. — Medisch schooltoezicht. — Onderwijs.

Nederlands Juristenblad : jrg. 1961 - nr. 33 :

Th. S. Ysselmuiden, Het balansdelict in de openbaar gemaakte jaarrekening. — R. Crinice Le Roy, De « gevallen van noodzaak » van de artikelen 33 en 34 der Politiewet.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie : jrg. 1961 - nr. 4692 :

L. Lancée, De richtige-heffing-arresten (II, slot). — J. W. Schurer, Een waardeprobleem bij ruilverkaveling. — P. W. van der Ploeg, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Erfrecht.

Journal des Tribunaux : jrg. 1961 - nr. 4332 :

E. Ely, Le délit d'escroquerie.

Revue Critique de Jurisprudence Belge : jrg. 1961 - nr. 3 :

J. Dabin, Le mode d'acquisition par l'usufruitier des dividendes d'actions de société. — M. A. Buttgenbach, Du sort de l'action en dommages-intérêts introduite devant les tribunaux judiciaires par un soumissionnaire évincé, suite à un arrêt du Conseil d'Etat annulant la désignation irrégulière d'un adjudicataire de marché de travaux publics. — F. Rigaux, Les effets de la vraisemblance de paternité en droit international privé.

Revue de Droit Familial : jrg. 1961 - nr. 3 :

R. Thiebaut, L'adultère est-il une cause péremptoire de divorce ?

Revue de Droit Pénal et de Criminologie : jrg. 1961 - nr. 1 :

W. J. Ganshof van der Meersch, Justice et droit international pénal. — A. Racine, L'indétermination de la sentence dans les juridictions pour mineurs.

Recueil Dalloz : jrg. 1961 - nr. 32 :

P. M.-F. Durand, Les nouvelles conventions de Berne pour le transport international par chemin de fer.